

המכתב

לְסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ

לְקוּטֵי מוֹהַר"ן

עַל הַתּוֹרָה וּמוֹעֲדֵי הַשָּׁנָה

עִם לְקוּטֵי הַתּוֹפְלוֹת

ג'ליון 129

פְּרֻשֵׁת כִּי תָבֹא תִשְׁבֵּ"א

עֲנִינֵי סְלִיחוֹת וְשִׁלְשֵׁעֲשֶׁרֶה מְדוּת

לזכרון עולם

לעילוי נשמת

הרה"ג איש צדיק תמים

מזהר"ר

אהרון גרשון מנחם

ב"ר אפרים שמואל זצ"ל

נלב"ע

ח' אלול תשע"ח לפ"ק

תנצב"ה

האזרה האודות

רבינו נחמן מברסלב
זיע"א

לְחִיּוֹת

בְּאוֹר הַפְּרָשָׁה

עִם הַתּוֹרָה
דְּעִתִּיקָא סְתִימָאָה

דְּעִתִּיָּדָא
לְאַתְגַּלְיָא
לְעִתִּיד־לְבֹא

יו"ל בעז"ה ע"י

מכון אור האורות
רבינו נחמן מברסלב זיע"א
B48148@gmail.com

פְּרֻשַׁת כִּי תבוא

"פְּרֻשַׁת בְּפוּרִים" (דְּבָרִים כו, א"י)

א.

(ספֿר־הַמִּדּוֹת, עֲנִינֵי בְּפוּרִים)

[א] מִי שָׁאִין לוֹ 'בִּן־זָכֹר', יִרְגִּיל אֶת־עַצְמוֹ לְהֵבִיא מִתְּנוּת לְתַלְמִידֵי־חֻכְמִים, וַיֹּאמֶר פְּרֻשָׁה שֶׁל 'בְּפוּרִים' (דְּבָרִים כו, א"י) (בְּנִים ח"ב יט).

[ב] הַמְבִיא דוֹרוֹן לְתַלְמִיד־חֻכְם, כָּאֵלוֹ מִקְרִיב בְּפוּרִים (צְדִיק סז).

"וּבֹאֵת אֶל הַפֶּהן וְכוּ' וְאִמְרַת אֱלֹהִים" (דְּבָרִים כו, ג)
 "שְׂאִינְךָ כְּפוּי טוֹבָה" (רש"י; ספרי)
 – עֲנִין 'הַפְּרַת הַטוֹב' –

ב.

(ספֿר־הַמִּדּוֹת, תְּפִלָּה סב)

אֶסוּר לְאָדָם שִׁיחֶיהָ כְּפוּי טוֹבָה, בֵּין לְיִשְׂרָאֵל בֵּין לְגוֹי.

"אֲרַמִּי אֲבָד אָבִי, וַיֵּרַד מִצְרַיִמָּה" (דְּבָרִים כו, ה)

ג.

(ח"א יט, ד)

עֵקֶר תִּגְבֶּרֶת הַקְּלֻפָּה, אֵינּוּ אֶלָּא עַל־יָדֵי לְשׁוֹן 'תְּרַגּוּם', בְּבַחֲיִנַת (דְּבָרִים כו, ה):
 "אֲרַמִּי אֲבָד אָבִי", וּבְבַחֲיִנַת (בַּמִּדְבָּר כג, ז): "מִן אֲרָם יִנְחֲנִי בְּלֶכְךָ", שֶׁהוּא לְשׁוֹן 'תְּרַגּוּם', לְשׁוֹן

'אֲרַמִּי' – שְׁדָרְךָ שָׁם מִתְּעוֹרְרִים לִינֶק מִהַקְּדָשָׁה.

וְעֵקֶר בְּנִינָה וּשְׁלֻמוֹת שֶׁל 'לְשׁוֹן־הַקְּדָשׁ' – אֵינּוּ אֶלָּא עַל־יָדֵי שְׁמִפְּלִין הָרַע שֶׁל הַתְּרַגּוּם, וּמַעֲלִין ה'טוֹב שֶׁבַּתְּרַגּוּם, לְלְשׁוֹן־הַקְּדָשׁ – שְׁעַל־יָדֵי־זָה נְשָׁלֵם לְשׁוֹן־הַקְּדָשׁ.

וְלָכֵן הָאֲרַמִּי, שֶׁהוּא "אֲרַמִּי אֲבָד אָבִי" הַנִּלְ – רָצָה לִינֶק מִהַקְּדָשָׁה עַל־יָדֵי ה'תְּרַגּוּם, וְעַל־כֵּן קָרָא לוֹ (בְּרַאשִׁית לֵא, מז):
 "יָגֵר שְׂהִדוּתָא". וַיַּעֲקֹב הָיָה מַעֲלָה אֶת ה'תְּרַגּוּם' לְלְשׁוֹן־הַקְּדָשׁ, וְעַל־כֵּן קָרָא לוֹ (שם): "גִּלְעָד", בְּלְשׁוֹן־הַקְּדָשׁ.

זָה סוּד מָה שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (סְנֵהֲדִין לַח):
 "אָדָם־הֶרְאִשׁוֹן מְשׁוּדָּה בְּעַרְלָתוֹ הָיָה.
 אָדָם־הֶרְאִשׁוֹן בְּלְשׁוֹן אֲרַמִּית סִפֵּר".

וְהַבֵּן מָאֵד: כִּי עַל־יָדֵי לְשׁוֹן אֲרַמִּית, שֶׁהוּא לְשׁוֹן 'תְּרַגּוּם' – מְשַׁכָּה וְנִנְקָה ה'עַרְלָה, שֶׁהוּא יְרַע־הַפּוֹלֵל, מ'לְשׁוֹן־הַקְּדָשׁ, מ'בְּרִית־קְדָשׁ. כִּי עֵקֶר 'פְּגָם־הַבְּרִית, יְרַע הַפּוֹלֵל, בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הַעַמִּים, יִנְקָתָם עַל־יָדֵי לְשׁוֹן 'תְּרַגּוּם'.

זָהוּ: "אָדָם הֶרְאִשׁוֹן מְשׁוּדָּה בְּעַרְלָתוֹ הָיָה.
 אָדָם הֶרְאִשׁוֹן בְּלְשׁוֹן אֲרַמִּית סִפֵּר".
 כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָּא, כִּי עֵקֶר 'פְּגָם־הַבְּרִית, נִמְשָׁךְ עַל־יָדֵי לְשׁוֹן אֲרַמִּית, שֶׁהוּא לְשׁוֹן 'תְּרַגּוּם, כְּשֶׁאִין מַעֲלִין אוֹתוֹ לְלְשׁוֹן־הַקְּדָשׁ.

"וְנִצַּעַק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קוֹלֵנוּ" (דְּבָרִים כו, ז)

ה.

(ח"א כ, י)

בְּשִׁבְלִיזָה אוֹמְרִים ה'הִגְדָּה' בְּקוֹלָרָם,
כִּי ה'נִצַּעַק ה' הִיָּתָה עַל-יַדִּי
'קוֹל', בְּבַחֲיִנַת: "וַיִּשְׁמַע אֶת קוֹלֵנוּ" (בַּמִּדְבָּר כ,
טז; דְּבָרִים כו, ז).

וּבְשִׁבְלִיזָה נִקְרָאת בְּשֵׁם "הִגְדָּה" -
לְהוֹרוֹת עַל 'תְּקוּן-הַבְּרִית',
בְּבַחֲיִנַת (שָׁם ד, יג): "וַיִּגְדַּל לְכֶם אֶת בְּרִיתִי".

"הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קִדְשֶׁךָ" (דְּבָרִים כו, טו)

ו.

(ח"א רלד)

'אַרְצֵי-יִשְׂרָאֵל', הוּא כָּלִיּוֹת הַקְּדוֹשָׁה
שֶׁבְּכָל הַקְּדוֹשׁוֹת, כִּי שָׁם
כָּל הָעֵשׂוֹר קְדוֹשׁוֹת, וְעַל-כֵּן נֹאמַר בְּאַרְצֵי-
יִשְׂרָאֵל, (דְּבָרִים יא, יב): "תְּמִיד עֵינַי ה' אֶלְקֵיךָ
בָּה", כִּי שָׁם הוּא רַק ה'שֹׁגָחָה', בְּבַחֲיִנַת (שָׁם כו,
טו): "הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קִדְשֶׁךָ".

וְדַע: שֵׁישׁ שֵׁם, שֶׁכְּשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת
'מְלָךְ', מִשְׁתַּמְשִׁין בְּזֶה הַשֵּׁם, וְהַשֵּׁם
הוּא 'קמ"ה' - רֵאשִׁי-תְּבוֹת: "הַשְּׂקִיפָה
מִמַּעוֹן קִדְשֶׁךָ". וְזֶה בְּבַחֲיִנַת (דְּנִיָּאל ב, כא):
"מִהַעֲדָה מַלְכִין וּמִהַקָּם מַלְכִין". וְזֶה
שֶׁנֶּאמַר בְּיוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית לז, ז): "וְהִנֵּה קָמָה ה'
אֶלְמָתִי".

ז.

(ח"א סו, ד)

צָרִיךְ לְרֹאוֹת לְהוֹצִיא הַדְּבוּר בְּשִׁלְמוֹת,
בְּבַחֲיִנַת (צְפַנְיָה ג, ט): "שָׁפָה בְּרוּרָה". כִּי
לְפַעֲמִים נִתְחַבֵּין אוֹתִיּוֹת הַדְּבוּר בְּמִצְרֵ-
הַגְּרוֹן, וְאִי-אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הַדְּבוּר בְּשִׁלְמוֹת,
בְּבַחֲיִנַת מַה שְּׁקוֹרִין בְּלִשׁוֹן אֲשַׁכְנֵז:
"הִיזְעָרִיק" [צָרוּד. רֵאשִׁי-הַשְּׁנָה כז:].

וְצָרִיךְ לְרֹאוֹת לְהוֹצִיא הַדְּבוּר מִמִּצְרֵ-
הַגְּרוֹן, שְׂיֻכַּל לְדַבֵּר בְּשִׁלְמוֹת,
דִּהְיֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ נִקְדוֹת אֶל הָאוֹתִיּוֹת, כִּי בְּלֹא
נִקְדוֹת אִי-אֶפְשָׁר לְדַבֵּר שׁוּם אוֹת.

וְעַל-יַדִּי הַחֶשֶׁק וְהַפְּסוּפִין שְׁחוּשְׁקִים
לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפַּעַל הַמְצוּה
אוּ הַדְּבָר שֶׁבְּקִדְשָׁה - עַל-יַדִּיזָה מִמְּשִׁיךְ
נִקְדוֹת אֶל אוֹתִיּוֹת הַדְּבוּר - שְׂיֻכַּל לְהוֹצִיא
בְּשִׁלְמוֹת, מִמִּצְרֵ-הַגְּרוֹן, הַדְּבוּר שֶׁיִּקְרָא
וַיִּצַּעַק לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה.

עַד שֶׁיּוֹצִיא הַדְּבָר שֶׁבְּקִדְשָׁה מִכַּח אֶל
הַפַּעַל, וַיִּשְׁבֵּר וַיִּבְטַל כָּל הַמְּנִיעוֹת
וְאֶנְסִים שֶׁלֹּא בָּאוּ רַק בְּשִׁבְלֵי הַחֶשֶׁק.

וְזֶה בְּבַחֲיִנַת (דְּבָרִים כו, ה): "וַיִּרַד מִצְרִימָה -
אָנוּס עַל פִּי הַדְּבוּר" (הִגְדָּה שֶׁל פֶּסַח) -
שֶׁכְּשֶׁהַדְּבוּר יוֹרֵד בְּמִצְרֵ-הַגְּרוֹן, שָׁזָה בְּבַחֲיִנַת
'גְּלוּת מִצְרַיִם' - אֲזִי הוּא "אָנוּס עַל פִּי
הַדְּבוּר" - הִינּוּ: שֵׁישׁ לוֹ 'אָנוּס' וּמְנִיעָה,
עַל-יַדִּי שְׂאִין נִקְדוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת, וְאִינוּ יְכוּלִים
לְהוֹצִיא מִמִּצְרֵ הַגְּרוֹן, שֶׁמִּזָּה בָּאִין כָּל
הַמְּנִיעוֹת וְאֶנְסִין - שֶׁעַל-יַדִּי שְׂאִין הַדְּבוּר
בְּשִׁלְמוֹת, עַל-יַדִּיזָה הוּא 'אָנוּס'.

"את ה' האמרת היום, וה' האמירך היום"
(דברים כו, יז-יח)

ז.

(ח"א ב, בסוף)

"אמר אל הפהנים" (ויקרא כא, א.), 'אמר'
בחינת 'תפלה', כמו שכתוב (דברים
כו, יז): "את ה' האמרת היום".

ת.

(ח"א לא, ט)

"אפשילו לי חבלי פארי" [עשו לי חבל
מסבין] (בכורות ח:) - זה 'שבת
אמונה', בפרוש רש"י (על דברים כו, יז-יח): "את
ה' האמרת וה' האמירך", [שזה] לשון 'פארי
ושבח', שאנו מפאירין את הקדוש-ברוך-
הוא, ואנו מאמינים בו, ואומרים: "ה' אחד"
(שם ג, ד).

ט.

(ח"א ארנט)

כשמתבודד ומפרש שיחתו וצערו לפני
השם-יתברך, ומתודה
ומתחרט על גדל הפגמים שעשה - אזי גם
השכינה פנגדו, מפרשת לפניו שיחתה
וצערה, ומנחמת אותו - כי כל פגם ופגם
שפגם בנשמתו, פגם אצלה גם-כן בבכול.

וזה בחינת (דברים כו, יז-יח): "את ה' האמרת
וה' האמירך" וכו' - והיא מנחמת
אותו: שתבקש תחבולות לתקן כל
הפגמים.

"ולתתך עליון על כל הגוים" (דברים כו, יט)

י.

(התורה "רב לכם" בהוספות מכתב-יד
רבנו ז"ל, הנדפס בסוף הספר)

השם-יתברך נתן מתנה לישראל,
שנקראו: 'עליון', וכמו
שכתוב (דברים כו, יט): "ולתתך עליון על כל
גווי הארץ".

"אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלקיך"
(דברים כז, ו)

יא.

(ח"א יח, ו)

"זמנא חדא הוי קאזלינא בספינתא,
והזינא האי קרטליתא דמקבעי
בה אבנים טובות וכו' - ונפקת ברת-קלא:
מה אית לכו בהדי קרטליתא דאתתא דרבי
חנינא בן-דוסא, דעתידא למשידי בה
תכלתא לצדיקיא לעלמא דאתי" (בבא-בבא
עד:).

[פעם-אחת נסענו בספינה, וראינו ארנז הקבועים בה
אבנים טובות וכו' - ויצאה בת-קול: מה יש לכם בארנז
הזה השיך לאשתו של רבי חנינא בן דוסא, שעתידה
להצניע בו 'תכלת' לצדיקים לעתיד-לבא].

הינו: על-ידי 'שלמות האותיות' של
'דבורי אמונה', שהוא בחינת: "אשת
רבי חנינא בן-דוסא".

כי "רבי חנינא בן-דוסא" - זה בחינת
'אמונה', כי מדתו 'אמונה' וכו'.

"כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיֵּטֵב" (דְּבָרִים כז, ח)

"בְּשִׁבְעֵים לְשׁוֹן" (רש"י; סוּטָה לב.)

יב.

(ח"א כז, ה)

כְּשֶׁנִּזְדַּכְּךָ קוֹלוֹ, אִזְ עַל-יַדִּי הַשְּׁמַעַת
קוֹלוֹ לְבַד בְּלֹא דְבוּר, הַקְדוּשָׁ-
בְּרוּךְ-הוּא מוֹשִׁיעוֹ בְּעַת צָרְתּוֹ, בְּבַחֲיַנְת
(תְּהִלִּים קו, מד): "וַיֵּרָא בְּצַר לָהֶם, בְּשָׁמְעוֹ אֶת
רִנְתָּם", עַל-יַדִּי שְׁמִיעַת קוֹלוֹ, הַקְדוּשָׁ-
בְּרוּךְ-הוּא רוֹאֶה אֵיזָהוּ עֲבוֹרֵם מִצַּר לָנוּ.

וַזָּהוּ (דְּבָרִים כז, ח): "בְּאֵר הַיֵּטֵב,"
"בְּשִׁבְעֵים לְשׁוֹן" (רש"י; סוּטָה לב.) -
שְׁפָרוּשִׁים וְדְרוּשֵׁי הַתּוֹרָה שְׁמֹשֵׁם
תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל, עַל-יָדָם הַיֵּטֵב לָנוּ בְּכָל
הַלְשׁוֹנוֹת וּבְכָל הָעֲבוֹרֹם, בְּבַחֲיַנְת: "בְּשָׁמְעוֹ
אֶת רִנְתָּם", רִאשֵׁי-תִבּוֹת: 'בְּאֵר' - וְ'בְּאֵר'
הוּא לְשׁוֹן פְּרוּשׁ וְדְרוּשׁ.

"אָרוּר מִסֵּיג גְּבוּל רַעְהוּ" (דְּבָרִים כז, יז)
- עֲנִינ' הַשְּׂגַת גְּבוּל' -

יג.

(ח"א ו, בְּסוּף)

"וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּפֶךְ" (תְּהִלִּים קלט, ח), זָה
בַּחֲיַנְת 'חִירִיק דָּס"ג, מְלִשׁוֹן
(מְשָׁלִי כב, כח): "אֵל תִּפְסַג גְּבוּל עוֹלָם" -
שְׁמִסֵּיג גְּבוּלוֹ וּמְחִזִּירוֹ לְאַחֲזִירוֹ - בַּחֲיַנְת
'יְרִידָה', שְׁנוּפֵל הַסִּוְשָׁלוּם מִמְדְּרָגְתּוֹ וְנִסּוּג
אֲחֹר.

וְ"אִשָּׁת" - זָה בַּחֲיַנְת ה'אוֹתִיּוֹת',
שְׁשִׁלְמוֹתָם עַל-יַדִּי אֲמוֹנָה',
בְּבַחֲיַנְת רִאשֵׁי-תִבּוֹת: "אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת
תְּבֻנָה" (דְּבָרִים כז, ו). וְ'אֲבָנִים' הֵן ה'אוֹתִיּוֹת'
וְכוֹ' (סֵפֶר יְצִירָה). וְ'אוֹתִיּוֹת' נִשְׁלָמִים עַל-יַדִּי
'אֲמוֹנָה' וְכוֹ'.

וְשִׁלְמוֹת ה'אוֹתִיּוֹת' - זָה בַּחֲיַנְת
ה'תְּכָלִית' שֶׁל כָּל הַנְּבָרָאִים. כִּי
כָּל הָעוֹלָמוֹת נְבֻרָאוּ עַל-יַדִּי 'אוֹתִיּוֹת' וְכוֹ',
וְ'אוֹתִיּוֹת' הֵם בְּמַלְכוּת וּמִנְהִיגוֹת, בְּבַחֲיַנְת
"מַלְכוּת פָּה" (פֶּתַח אֱלֹהִים), כִּי עֵקֶר הַהִנְהָגָה
עַל-יַדִּי הַדְּבוּר, כִּי אֵי-אֶפְשֶׁר לְהִנְהִיג וּלְצַוּוֹת,
אֶלָּא עַל-יַדִּי הַדְּבוּר.

נִמְצָא: עַל-יַדִּי הַשְּׁלֵמוֹת אוֹתִיּוֹת אֲמוֹנָה
שְׁבַמְלָכוֹת - עַל-יַדִּי-זָה הַצְּדִיקִים
יודְעִים הַתְּכָלִית שֶׁל עוֹלָם-הַבָּא וְכוֹ'. כִּי הֵם
אוֹחֲזִים בְּמִדַּת ה'מַלְכוּת, וְעַל-יַדִּי-זָה אוֹחֲזִים
בְּ'אוֹתִיּוֹת' שְׁבָה, וְעַל-יַדִּי-זָה אוֹחֲזִים
בְּ'תְּכָלִית', שֶׁהִיא 'שִׁלְמוֹת ה'אוֹתִיּוֹת' וְכוֹ'.

וַזָּה בַּחֲיַנְת 'תְּכָלֶת' - בַּחֲיַנְת 'תְּכָלִית',
שְׁנַתְּגַלֶּה בְּתוֹךְ ה'קְרִטְלִיתָא', בְּתוֹךְ
'הַמְּנַהִיגוֹת וְהַמַּלְכוּת' - עַל-יַדִּי "אִשָּׁת רַבִּי
חֲנִינָא בְּיָדוֹסָא", עַל-יַדִּי "אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת
תְּבֻנָה".

"לְצִדִּיקָיָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי" - שֶׁהַצְּדִיקִים
מְשִׁיגִים ה'תְּכָלִית, שֶׁהוּא
עֵלְמָא-דְאַתִּי'.

אֶה-עַל-פִּי-יִכֹן יִחֹזֵק עֲצָמוֹ, וְאֵל יִתְיַאֵשׁ
לְעוֹלָם, כִּי גַם שָׁם נִמְצָא
הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, בְּבַחֲיִנַת: "וְאֶצִּיעָה שְׂאוֹל
הַנֶּפֶד". וְזֶה בַּחֲיִנַת 'שֵׁם ס"ג' כַּנ"ל.

"וְהִלַכְתָּ בְּדַרְכָיו" (דְּבָרִים כח, ט)
- עֲנִינֵי 'מַדּוֹת טוֹבוֹת' -

היא שְׂעוֹנָנוּ לְהַדְמוֹת בו יִתְבָּרֵךְ לְפִי יִכְלַתְנֵנוּ, וְהוּא
אָמְרוֹ: "וְהִלַכְתָּ בְּדַרְכָיו" וְכו'. וְכֵן בְּפִירוּשׁ זֶה (שִׁפְת
קִלְג: סִפְרֵי עִמְק ג): "מִה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִקְרָא
רַחוּם, אִף אֵתָה הָיָה רַחוּם" וְכו'. וְכֵן בְּפִירוּשׁ גַּם-
כֵּן: שְׂעוֹנָנוּ לְהַדְמוֹת בְּפַעֲלוֹת הַטוֹבוֹת וְהַמְדוֹת
הַחֲשׂוֹבוֹת שִׁיתָאֵר בְּהֵם הָאֵל יִתְבָּרֵךְ וְכו'.

(סִפְרֵי הַמְצוֹת לְהַרְמַב"ם, מְצוֹת-עֲשֵׂה ח)

טז.

(ח"א כג, ג)

'אֲמוֹנָה' היא 'אַחֲרִית הַיָּמִים', כִּי עָלֶיהָ
עוֹמְדִים כָּל הַמְדוֹת'.

יז.

(ח"א כט, בסוף)

ה'מִחְשָׁבָה שְׂבַמַּח', הוּא כְּפִי הַמְדוֹת'
שְׂבַמַּאֲדָם. וְכִפִּי הַמְדָה שְׂהֶאָדָם
אוֹחֵז בָּהּ, כֵּן חוֹלְפִין וְעוֹבְרִין עָלָיו
הַמְחֻשְׁבוֹת שְׂבַמַּח'.

יח.

(ח"א לג, ג-ד)

ה'יָמִים' נִקְרָאִים 'מְדוֹת', כְּמוֹ שְׂכַתוֹב
(תְּהִלִּים לט, ה): "וּמְדַת יָמֵי".
וְהַמְדוֹת' הֵם ה'תּוֹרָה', כִּי אוֹרֵיתָא בְּלָה הֵם
מְדוֹתָיו שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי הַתּוֹרָה
מְדַבֶּרֶת מֵאַהֲבָה וְיִרְאָה וְשֶׂאֵר הַמְדוֹת - וְשֵׁם
שׁוֹרָה אֲהַבְתוּ יִתְבָּרֵךְ שְׂמוֹ.

וְה'אַהֲבָה' - הוּא "יוֹמָא דְאֵזֵל עִם בְּלָהוּ
יוֹמִין" (בְּרַאשִׁית מו, בְּלֶק קצא:),

הֵינּוּ הַמְדוֹת'. כִּי הַמְדוֹת הֵם צְמֻצוּמִים
לְאֶלְקוֹתוֹ, כִּי שְׂנוּכֵל לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ עַל-יַדֵּי
מְדוֹתָיו - כִּי בְּלֹא מְדוֹתָיו אִי-אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג
אוֹתוֹ.

וּמִחֲמַת הָאֲהָבָה שְׂאָהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְרָצָה
שִׂדְבְּקוּ בוּ וְיֵאָהֲבוּ אוֹתוֹ עִמּוֹ מִזָּה
הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי, הַלְבִּישׁ אֶת אֱלֻקוֹתוֹ בְּמְדוֹת
הַתּוֹרָה. - נִמְצָא: שְׂבִכָל מְדָה וּמְדָה, יֵשׁ שָׁם
'אַהֲבָה' שֶׂהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אֶת
עֲצָמוֹ עִם יִשְׂרָאֵל (עֵין בְּפָנִים בְּאֲרִיכוֹת).

יט.

(ח"א לג, ו)

אֶפְלוּ בַּמְדוֹת עֲצָמוֹן, כָּל אֶחָד לְפִי בַּחֲיִנָתוֹ,
הוּא בַּחֲיִנַת 'דַּעַת' לְבַחֲיִנָה

יז.

(ח"א ד, בסוף)

עַל-יַדֵּי הַצְּדִיק, עוֹלָה הַמְלָכוֹת מִן
הַסְטֵרָא-אַחֲרָא, וְנִתְבַטְּלִים
הַמְדוֹת-רְעוֹת' - וְעַל-יַדֵּי-זֶה בָּא לְבַחֲיִנַת
עוֹלָם-הַבָּא'.

טו.

(ח"א ח, ה)

צְרִיךְ לְבַרֵךְ כָּל הַמְדוֹת בְּבִירוֹ גְּמוּרָה, עַד
שֶׁלֹּא יִהְיֶה בוּ שׁוּם אַחֲזִיזָה מִשׁוּם רַע
שְׂבִשׁוּם מְדָה מִהָאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת, וְאִזִּי הוּא
'צְדִיק גְּמוּר', וְיִכּוֹל לְהַתְגַּרְוֹת בְּרִשְׁעִים.

וְכָל-זְמַן שְׂנַשְׂאָר בוּ אִיזָה אַחֲזִיזָה בְּעַלְמָא
מִהָרַע שֶׁל אִיזָה מְדָה, אִינּוּ יִכּוֹל
לְהַכְנִיעַ אֶת הָרִשָּׁע.

שֵׁישׁ לָנוּ קַבְלָה: שְׂכָל מִי שְׂלוֹקָה לְעֲצָמוֹ
אִיזָה דְּבַר תְּאֻוָּה וּמְדָה רָעָה שֶׁל
הָרִשְׁעִים, הֵינּוּ שֵׁישׁ בוּ עֵדִין אִיזָה אַחֲזִיזָה
מִהַמְדוֹת רְעוֹת שְׂלָהֵן, אִינּוּ יִכּוֹל לְצַאת
מֵהֶם וּלְהַכְנִיעֵם.

שְׂתַחֲתִיָּהּ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (שִׁירַת הַשִּׁירִים דְּרָבָה א, ט): "מָה שֶׁעָשְׂתָה חֲכָמָה עֲטָרָה לְרֵאשָׁה, עָשְׂתָה עֲנֻה עֶקֶב לְסִלּוֹתָא".

נ.

(ח"א לג, ז)

עֶקֶרן שֶׁל ה'מִדּוֹת' הוּא ה'לֵב'. נִמְצָא: כְּשֶׁמְקַשֵּׁר אֶת לְבוֹ לְדַעְתּוֹ, שִׁיזְדַע שֵׁישׁ אֱלֻקִּים שֶׁ"מֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" (ישעיה נ, ג), וְיִזְדַע בִּידְעוֹת הַתּוֹרָה. וְכִשְׂכּוּפָה אֶת לְבוֹ לְדַעְתּוֹ הֵזָה, הִינּוּ שֶׁלְבוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ - אֲזִי נִכְלָלִין גַּם-כֵּן הַמִּדּוֹת שֶׁבְלְבוֹ לְדַעְתּוֹ, וְאֲזִי מְקַבְּלִין הַמִּדּוֹת: 'אֹר הָאֱהָבָה שֶׁבְדַעַת' - וְרוֹאֵה וּמְשִׁיג 'אֹר-הַגְּנוּז' לְפִי בְּחִינַתּוֹ.

הִינּוּ: שֶׁהַצְּדִיקִים וְהַתּוֹרָה שֶׁהִיָּה גְנוּז וְצָפוֹן עַד עֵתָה מִפְּנֵי, כְּשֶׁכּוּפָף אֶת לְבוֹ לְהַדַעַת, אֲזִי ה'לֵב' שֶׁהוּא שֶׁרֵשׁ לְכָל הַמִּדּוֹת, מְקַבֵּל 'אֹר הָאֱהָבָה שֶׁבְדַעַת', הוּא הָאֱהָבָה שֶׁהִיָּה בְּכַח בֵּין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל קֹדֶם הַבְּרִיאָה.

נא.

(ח"א לה, א)

כְּשֶׁמְכַנִּים בְּתוֹךְ שֶׁכְּלוֹ הַקְּדוֹשׁ, מִחֲשֻׁבוֹת-חִיצוֹנִיּוֹת, 'חֲכָמוֹת-חִיצוֹנִיּוֹת' - אֲזִי נִתְמַעֵט קְדוּשַׁת שֶׁכְּלוֹ, כְּפִי תְּפִיסַת הַמְּקוֹם שֶׁל 'חֲכָמָה' חִיצוֹנִיּוֹת, 'שֶׁכֵּל חִיצוֹנִי', בְּתוֹךְ 'שֶׁכֵּל הַקְּדוֹשׁ'.

וְה'חֲכָמָה-חִיצוֹנִי' נֶעוּץ בְּתוֹךְ הַשֶּׁכֶל-הַקְּדוֹשׁ, כְּקִנְיָה, וּמְחַסֵּר מְקוֹם הַקְּדוּשָׁה. וְעַל-זֶה ה'קִנְיָה', הִינּוּ ה'שֶׁכֶל', מִתְלַקְטִים וּמִתְחַבְּרִים כָּל הַמִּדּוֹת רְעוֹת וּמְגַנְזוֹת.

נב.

(ח"א לו, ג)

'תְּאֵוֹת-נְאוּף', כּוֹלֶלֶת כָּל ה'מִדּוֹת-רְעוֹת' שֶׁל ה'שְׁבָעִים לְשׁוֹנוֹת'.

נג.

(ח"א מט, א-ד)

לְפִי גְדֹל הַתְּלַהֲבוֹת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁהוּא עַד אֵיךְ-סוּף, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבוּדָה, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְגַלּוֹת שׁוּם 'מִדָּה-טוֹבָה'.

שִׁזְחוּ בְּחִינַת: מָה שֶׁבְּתַחֲלַת הַבְּרִיאָה לֹא הָיָה מְקוֹם לְבְרִיאָה, מִחֲמַת שֶׁהִיָּה הַכֹּל אֵיךְ-סוּף, כִּי 'בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, הֵן הֵן ה'מִדּוֹת'.

וְעַל-כֵּן בְּהִכְרַח - צְרִיךְ הָאָדָם לְצַמְצֵם אֹר הַתְּלַהֲבוֹת לְבוֹ שֶׁהוּא עַד אֵיךְ-סוּף, כְּדֵי שִׁיּוּכַל לְעַבֵּד הַשֵּׁם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. כִּי הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ רוֹצֵה בְּעַבּוֹדָתָנוּ, שֶׁנֶּעֱבַד אוֹתוֹ בְּעִבְדוֹת וּבְמִדּוֹת-טוֹבוֹת, שִׁזְחָה אֵי-אֶפְשָׁר כִּי-אִם עַל-יְדֵי הַצְּמִצּוּם.

וְכִשְׁמִצְמִצֵם אֹר לְהִבִּיּוֹת לְבוֹ - אֲזִי נִשְׁאָר 'חֲלָל-פְּנֵי' ב'לֵב', וּבְתוֹךְ זֶה ה'חֲלָל-הַפְּנֵי', נִתְגַּלֵּין מִדּוֹתֵינוּ הַטוֹבוֹת. שֶׁהֵם סוּד: 'בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת', שֶׁהִיָּה בְּתוֹךְ 'חֲלָל-הַפְּנֵי', כִּי ה'מִדּוֹת' הֵן הֵן ה'עוֹלָמוֹת'. כִּי עַל-יְדֵי הַצְּמִצּוּם שֶׁמְצַמְצֵם אֹר הַתְּלַהֲבוֹת, נַעֲשֶׂה בְּחִינַת 'חֲלָל-הַפְּנֵי', וְעוֹבֵד הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, וְעוֹשֶׂה 'מַעֲשִׂים-טוֹבִים' ו'מִדּוֹת-טוֹבוֹת'.

וְעַל-יְדֵי הַצְּמִצּוּם שֶׁל הַתְּלַהֲבוֹת - יוּכַל לְבוֹא לְהַתְּגַלּוֹת מִהַמִּדּוֹת, לְעַבֵּד הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. ו'מִחֲשֻׁבוֹת-טוֹבוֹת' שֶׁבְּלֵב - הֵן 'צְרִיךְ טְבִיחַ', שֶׁעַל-יְדֵן נִתְגַּלֵּין פְּעֻלוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת. וְכִשְׁחֹשֵׁב

מחשבות רעות' - הוא מטמטם הלב ומקלקל וכו'.

ועל-ידי שזוכה לפעלות ומדות טובות כנ"ל - על-ידי-זה מקבל עליו על מלכות שמים שלמה, שזהו בחינת התגלות מלכותו יתברך שנתגלה על-ידי בריאת העולמות שבתוך החלל-הפנוי, על-ידי ה'חכמה'.

והכלל: שבריאת העולמות, ועבודת השם-יתברך בפעלות ומדות טובות - הם בחינה אחת ממש.

כד.

(ח"א נב)

אי-אפשר לבוא לידי בטול, בייאם על-ידי התבודדות, על-ידי שמתבודד ומפרש שיהתו בינו לבין קונו - על-ידי-זה הוא זוכה לבטל כל התאוות והמדות רעות, עד שזוכה לבטל כל גשמיותו, ולהכלל בשורשו.

ועקר ההתבודדות הוא בליטה, בעת שהעולם פנוי מטרדת העולם-הזה וכו'. וגם צריכין שיהיה ההתבודדות במקום מיוחד, חוץ מהעיר בדרך יחידי, במקום שאין הולכים שם בני-אדם וכו'.

ושם ילך ויתבודד, ויפנה לבו ודעתו מפל עסקי עולם-הזה, ויבטל הכל, עד שיזכה לבחינת בטול באמת.

הינו: שבתחלה ירבה בתפלות ושיחות בהתבודדות בליטה בדרך יחידי כנ"ל, עד שיזכה לבטל זה הדבר, דהינו לבטל מדה ותאוה זאת.

ואחר-כך ירבה עוד בהתבודדות הנ"ל, עד שיבטל מדה ותאוה אחרת.

וכן ינהג זמן רב בהתבודדות, בזמן הנ"ל, ובמקום הנ"ל, עד שיבטל הכל.

ואחר-כך עדין נשאר מפנוי איזה דבר וכו', ואחר-כך מבטלין גם זה, עד שלא נשאר מפנוי כלום.

פרוש: פי יכול להיות אחר שבטל כל התאוות ומדות רעות, עדין נשאר מפנוי כלום, דהינו שעדין לא בטל לגמרי הגאות והגפנות, עד שנהשב בעיניו לאיזה דבר.

ועל-כן צריכין להתנגע ולהרבות בהתבודדות הנ"ל, עד שלא ישאר מפנוי כלום, שיהיה בבחינת "מה" באמת, עד שיזכה לבחינת בטול באמת. ואזי בשזוכה לבטול באמת - נכלל נפשו בשורשו, דהינו בו יתברך וכו'.

כה.

(ח"א קא)

כל עפ"ם יש להם כל המדות רעות, רק כל אמה ואמה פרוץ אל מדה אחת, יותר מכל המדות. וכל מי שיש בו מדות רעות, הוא נכנע תחת אותם העפ"ם שפרוכים ומקשרים לאותם המדות רעות.

ועל-ידי שפרק מפנוי על תורה - מתגברין עליו המדות רעות של העפ"ם.

אבל "כל המקבל עליו על תורה - מעבירין מפנוי על מלכות ועל דרך ארץ" (אבות פ"ג מ"ה) - הינו: מי שלומד בעיון, שמעין ומבין חכמות התורה, על-ידי-זה מעבירין מפנוי על מלכות ועל דרך ארץ.

כי נתבטל ממנו השעבוד והתאוות
וה'מדות-רעות' שלהם, על-ידי שקבל
עליו 'על תורה'.

נו.

(ח"ב סו; ח"ב סז)

כל המדות, נמשכין מה'ארבעה יסודות'.
ועל-ידי שמתקרב ל'צדיק אמת'
שהוא בחינת (משלי י, כה): "צדיק יסוד
עולם", בחינת 'יסוד הפשוט', שממנו
נמשכין כל ה'ארבעה יסודות', ורואה אותו -
ראוי לו ש'יסתכל וירגיש על-ידי-זה: איך
הוא אוהז בכל המדות שבאין מן ה'ארבעה
יסודות', שנמשכין מהצדיק שהוא בחינת
'יסוד הפשוט'.

וכשנתגלה זה הצדיק שהוא החן והיפי
של העולם - כל מי
שמתקרב ונכלל בזה ה'חן האמת', נפתחין
עיניו, ורואה ומסתכל על עצמו איך הוא
אוהז בכל המדות שנמשכין מארבעה
יסודות, שנמשכין מהצדיק.

נז.

(הקדמת ספר-המדות)

בזה הספר מבארים כל המדות והנהגות
על סדר א"ב. לקוטים נפלאים אשר
לקט רבנו הטאהור והקדוש, כל אשר השיגה
יד חכמתו הגדולה להבין דבר מתוך דבר.

ואסף מכל ספרי-קדש, כל אשר מצא
בהם מה שנוגע למוסר ולהנהגות
ומדות ישרות, וכתבם אצלו לזכרון. הן מה
שמצא מבאר בדברי רז"ל, איזה מעלה של
'מדה טובה', או להפך 'גנות מדה רעה' וכו'.

למען יהיה לו לזכרון לראות בעיניו
מעלת כל מדה ומדה והפוכה,

"למען לכת בדרך טובים וארחות צדיקים
לשמור" (לשון הפסוק משלי ב, כ).

ונוסף לזה: השיגה חכמתו הרמה, דברים
רבים יקרים ונפלאים, אשר אינם
מבארים בפרוש בדברי רז"ל, אך ברב עצם
השיגתו, הבין דבר מתוך דבר, והשיג
חדושים יקרים בעניני המדות, מתוך
הפסוקים ומתוך דברי רז"ל, אשר אינם
מבארים בדבריהם בפרוש, כ"אם ברמז
למשפיל כמותו.

והכל אסף וקבץ ביחד על סדר א"ב,
וברבות הימים נמצא אצלו סדור
שלם על כל המדות, וצוה להעתיק הכל,
ומפיו יקרא אלי ואני כותב על הספר, למען
לא ימוש ספר הזה מפנינו להגות בו תמיד,
למען נחדל מ'מדות-רעות'.

כי כל אחד בראותו מסדר עצם גנות מדה
רעה' וגדל הפסדה, והפגם הנורא
המגיע על-ידיה - יחוס על נפשו ויאזר
מתניו לעמד בנגדה, ויבקש ממי שהרחמים
שלו, למלט נפשו מני שחת, להצילו מאותן
ה'מדות רעות' או 'תאוות רעות' וכיוצא
בהן, וכן להפך ב'מדות-טובות' וכו'.

ומעלת ספר זה - אין מן הצורך לבאר
לכל בעל-אמת החפץ באמת
ומתגעגע לאהז בדרך ישר, בודאי ימצא
מרגוע בו לנפשו. אשרי שיאחז בו, אז טוב
לו בזה ובבא, כי כל הספר הזה מיסד על
פסוקי תנ"ך ועל דברי חז"ל, "כלם נכחים
למבין וישרים למצאי דעת" (משלי ח, ט).

וחל עלינו להודיע לגלות אזני אנשי-
שלומנו: אשר כבוד רבנו אור הנעלם
וצ"ל הזהיר מאד: "לעסק בזה הספר, ושלל

יְמוּשׁ מִפִּינִי, כִּי הוּא חַיִּינוּ". וּכְתַבּוּ בְּעַצְמוֹ
בְּכַרְךָ קָטָן מְאֹד.

וְאָמַר: "שְׁפוּנְתוֹ, בְּדִי שֵׁיזְכַּל כָּל אָדָם
לְשֵׁאתוֹ אֲצִלוֹ תְּמִיד, כִּי הַמְדוּת
הֵם יְסוּד כָּל הַתּוֹרָה בְּלֵה" - וּבְזֶה יִזְכֶּה גַּעַר
אֶת אֲרָחוֹ לְשֹׁמֵר כָּל הַפְּתוּב בְּזֶה הַסֵּפֶר, אִז
יִצְלִיחַ אֶת דְּרָכָיו וְאִז יִשְׁכִּיל.

כִּי זֶה עֵיקַר עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו,
לְבָרַח מִ'מְדוּת-רְעוּת' וּמִ'תְּאוּת-
רְעוּת', וּלְאַחֵז בְּמְדוּת-טוֹבוֹת וְהַנְּהֻגוֹת
יִשְׂרָאֵל הַמְּבֹאָרִים בְּזֶה הַסֵּפֶר.

אֲשֶׁרִי אִישׁ שִׁישְׁמַע לְדְבָרִים הָאֵלֶּה,
לְקַיֵּם כְּכֹל הַפְּתוּב בּוֹ, לְעוֹלָם לֹא
יְמוּט, וְעֲנִתָהּ בּוֹ צְדָקָתוֹ בְּיוֹם מִחָר כִּי יָבֹא
עַל שְׂכָרוֹ, בְּמִדָּה שְׂאָדָם מוֹדֵד בָּהּ מוֹדֵדִין
לוֹ. אֲשֶׁרִי הַבּוֹחֵר בְּחַיִּים וְכוּ'.

כח.

(חיי-מוהר"ן שעט)

עָנָה וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל עַל 'סִפְרֵי-הַמְדוּת'
שְׂרָאָה פַּעַם-אַחַת בְּיַד רַבִּי נִפְתָּלִי:
"מִיִּין לִיבְעַר הָאֲרֻצִּיגְעַר חֶבֶר, מִיִּין לִיבְעַר
גְּעַטְרִייעַר חֶבֶר, אֵט דָּאס הָאָט מִיךְ גְּעֵמֵאכְט
פֶּאָר אַ אִיד" [אהובי חברי הנללב, אהובי חברי המסוה,
זֶה עָשָׂה אוֹתִי לַיהוּדִי] - הֵינּוּ: שְׁעַל-יְדֵי אֵלֹהִים
הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם עַל כָּל מִדָּה וּמִדָּה,
הַתְּגַבֵּר לְשִׁבְר כָּל מִדָּה וּמִדָּה, עַד שְׂזָכָה
לְמָה שְׂזָכָה.

[שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ ח"ו תנב: פָּרְשׁוּ אֲנִשֵּׁי-שְׁלוֹמֵנוּ
בְּאוֹמֵן: שְׁפוּנַת רַבֵּנוּ בַּתְּבַת 'חֶבֶר' הָיָה עַל הַסֵּפֶר, שְׂכַנָּה
רַבֵּנוּ אֶת 'סִפְרֵי-הַמְדוּת' בְּשֵׁם יְדִיד, חֶבֶר, אֶהוּב, וְנֶאֱמָן.
וְנִמְצָא אַף לָנוּ פִּיּוֹם חֶבֶר וַיְדִיד אֶמֶת כְּמוֹהוּ, וְאֶשְׂרַנּוּ מִה
טוֹב חֻלְקֵנוּ שְׂזַכִּינוּ לוֹ, וְעֵלֵינוּ לְהַשְׁתַּדֵּל לְשֹׁמֵר עַל חֶבֶר
טוֹב כְּמוֹהוּ פְּרָאוֹי].

נט.

(הקדמת לקוטי-תפלות)

יְדוּעַ וּבְרוּר: שְׂאִי-אֶפְשָׁר לְהַתְּקַרֵּב
לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, דְּהֵינּוּ לְשִׁבְר וּלְבַטֵּל
כָּל הַמְדוּת-רְעוּת, וּלְזָכוֹת לְכָל הַמְדוּת-
טוֹבוֹת, וְלִילֵךְ בְּדְרָכָיו יִתְבָּרֵךְ - כִּי-אִם עַל-
יְדֵי תַפְלָה וְתַחֲנוּנִים וְשׁוּעָה וְזַעֲקָה וְצַעֲקָה
לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה - וְכָל
הַצְדִּיקִים וְהַכְּשָׁרִים אֲמֵתִיִּים, לֹא זָכוּ
לְמִדְרַגָּתָם כִּי-אִם עַל-יְדֵי-זֶה.

"וִירָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךָ,
וִירָאוּ מִמֶּךָ" (דְּבָרִים כח, י)

ל.

(ח"א יז, א)

ה'הַתְּפָאָרוֹת' שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הוּא בְּחִינַת
'תַּפְּלִין' שֶׁנִּקְרָאִים 'פֶּאָר'
(בְּרִכּוֹת יא. סֶפֶה כח. וְעוֹד), וְעַל-יָדָם נִתְגַּלָּה
'יְרָאָה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (בְּרִכּוֹת ו.): "מִנִּין
שֶׁהַתַּפְּלִין הֵם עִז לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים
כח, י): וִירָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא
עֲלֵיךָ וִירָאוּ מִמֶּךָ". נִמְצָא: שְׁעַל-יְדֵי
הַתְּגַלּוֹת הַהַתְּפָאָרוֹת שֶׁמִּתְּפָאֵרִין יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ
יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל יְרָאָה.

לא.

(ח"א לח, הו)

כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, וּמְסִיר מִמֶּנּוּ
הַטְּפָשׁוֹת, וְנִתְוַסַּף בּוֹ שְׂכָלוֹ -
אִזִּי נִכְנָס בּוֹ בּוֹשָׁה גְּדוּלָה עַל גְּדֹל פְּשָׁעָיו,
כְּנֶגֶד "רַב וְשֹׁלִיט עִקְרָא וְשִׁרְשָׁא דְּכָל
עַלְמִין" (הַקְּדָמַת הַזֶּהָר יא.) - וְנִתְגַּלָּה הַבּוֹשָׁה עַל
פָּנָיו. וְה'בוֹשָׁה' הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת 'אוֹר
הַתַּפְּלִין' שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל פָּנָיו בְּמַצְחוֹ.

וְזֶה פְרוּשׁ (משלי ב, ה): "אִז תִּבְיִן יִרְאֵת ה'",
כַּמּוּזָבָא בַזְהָר (תקוני-זוהר ט:): "תִּפְלִין הֵם
בְּחִינַת אִמָּא עַל בְּרָא", וְ"אִם לְבִינָה תִקְרָא"
(שם שם, ג).

"אִז תִּבְיִן" - הִינּוּ: עַל-יְדֵי 'בִינָה יִתְרָה'
בַּהֲפֹרֶת הַבוּרָא. עַל-יְדֵי-זֶה:
"יִרְאֵת ה'" - הִינּוּ בְּחִינַת 'תִּפְלִין', כַּמּוּ
שְׁאֵמְרוּ חַז"ל (בְּרֻכּוֹת ו. עַל דְּבָרִים כח, י): "וְרָאוּ
כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיהֶם וַיִּרְאוּ
מִמֶּנּוּ, אֵלּוּ תִפְלִין".

כִּי ה' יִרְאֵה' הוּא ה' בּוֹשָׁה', כַּמּוּ שְׁאֵמְרוּ
(נְדָרִים כ. עַל שְׁמוֹת כ, טז): "יִרְאֵת ה' עַל
פְּנֵיכֶם, זֶה הַבּוֹשָׁה", שֶׁהִיא עַל ה'פְּנִינִים', הִינּוּ
בְּחִינַת 'תִּפְלִין', עַל-יְדֵי 'בִינָה', שֶׁהִיא אִמָּא
עַל בְּרָא.

וְזֶה שְׁאֵמְרוּ חַז"ל (בְּרֻכּוֹת יא. סֵפֶה כה. וְעוּד):
"תִּפְלִין נִקְרְאוּן פֶּאֶר". וְפֶאֶר הוּא
'כְּלָלִיּוֹת-הַגּוֹנִין', כִּי ה' הַתְּפָאֲרוֹת' עַל-יְדֵי
'כְּלָלִיּוֹת-הַגּוֹנִין', כַּמּוּ שְׁכַתּוּב (יִשְׁעִיָּה מט, ג):
"יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֶר", כִּי הֵם כְּלוּלִין
מ'גּוֹנִין סְגִיאִין. וְזֶה שְׁאֵנּוּ רוּאִים: כְּשֶׁאֲדָם
מִתְבַּיֵּשׁ נַעֲשֶׂה כַּמּוּ גּוֹנִין.

וּבְזֶה יִכּוּלִים אָנּוּ לְהַבִּין, אִם יֵשׁ לְאָדָם
'יִרְאֵת-שָׁמַיִם', הִינּוּ 'בּוֹשָׁה', לְאַחַר
תַּקּוּן הַחֲטָא: "כְּשֶׁאָנּוּ מִסְתַּפְּלִין עַל פְּנֵינוּ,
וְנוֹפֵל עָלֵינוּ יִרְאֵה וּבּוֹשָׁה, הִינּוּ שְׁנַמְשָׁךְ
עָלֵינוּ דַּעַת בְּגִדְלַת הַבוּרָא יִתְבַּרַךְ שְׁמוֹ".

וְזֶה פְרוּשׁ: "אִז תִּבְיִן יִרְאֵת ה'" - פְרוּשׁ:
בְּזֶה 'תִּבְיִן' שֵׁישׁ לֹא 'יִרְאֵת-הַשָּׁמַיִם'.

"וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא" - הִינּוּ: כְּשֶׁיִּמְצָא
גַּם לֶךְ 'דַּעַת' בְּגִדְלַת-הַבוּרָא, הִינּוּ
'בּוֹשָׁה וַיִּרְאֵה'.

וְזֶה בְּחִינַת: "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ וְכוּ'
וַיִּרְאוּ מִמֶּנּוּ" - הִינּוּ: שְׁנַמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם
גַּם-כֵּן 'יִרְאֵה'.

וְ'קִינ' שֶׁהִיָּה מ'זֶה־מַת הַנְּחָשׁ, כְּתִיב בָּהּ
(בְּרֵאשִׁית ד, ז): "לָמָּה נָפְלוּ פְּנֵיךְ",
שֶׁהוּא בְּחִינַת 'אֹר הַתִּפְלִין'.

וְאִיתָא (תַּנְחוּמָא בְּרֵאשִׁית י, עַל בְּרֵאשִׁית ד, טו):
"וַיִּשֶׁם לְקִינ אֹתָהּ, שְׁזָרָה לֹא קִרְן
בְּמַצְחֹו" - זֶה בְּחִינַת 'תִּפְלִין' שֶׁהוּא ב'מַצְחָה'.

וְזֶה שְׁכַתּוּב (תַּקּוּנֵי-זוהר קח: עַל בְּרֵאשִׁית שָׁם):
"כִּד תֵּב בְּתִיּוּבָתָא, וַיִּשֶׁם ה' לְקִינ
אֹתָהּ", וּפְרַשׁ רַש"י: "הַחֲזִיר מוֹרָאוּ עֲלֵיהֶם"
- כַּמּוּ שְׁכַתּוּב (דְּבָרִים כח, י): "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי
הָאָרֶץ".

לב.

(ח"א מז)

"רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה" (קִהְלֹת ט, ט). 'אִשָּׁה'
- רְאִישֵׁי-תִבּוֹת (בְּרֵאשִׁית מט, כא):
"ה'נֹתֵן אִמְרֵי שִׁפְרָה".

וְהִינּוּ: "רְאֵה חַיִּים" - כִּי 'תִּפְלִין' נִקְרְאוּן
'חַיִּים', כַּמּוּ שְׁדִרְשׁוּ רַז"ל (מְנַחֲת מו:)
"ה' עֲלֵיהֶם יִחִיו" (יִשְׁעִיָּה לח, טז), עַל 'תִּפְלִין'
- כִּי בְּתִפְלִין נֶאֱמַר (דְּבָרִים כח, י; בְּרֻכּוֹת ו.):
"וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא
עָלֶיךָ" וְכוּ'.

וְהִינּוּ: "רְאֵה חַיִּים" - שֶׁהוּא 'תִּפְלִין'. "עִם
אִשָּׁה" - רְאִישֵׁי-תִבּוֹת: "ה'נֹתֵן
אִמְרֵי שִׁפְרָה", שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת 'תִּפְלִין',
כִּי 'שִׁפְרָה' זֶה בְּחִינַת 'פֶּאֶר', בְּחִינַת 'תִּפְלִין'
(עֵינ עוּד בְּפָנִים).

"יִפְתַּח ה' לָךְ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם, לְתַת מָטֶר אֶרֶץ בְּעֵתוֹ" (דְּבָרִים כח, יב)

הצרות ורחמנא-לצלן, בלם מחמת שלא עבדוהו יתברך בשמחה, וכמובא בכתבי האר"ל.
(לקוטי הלכות, פריקת וטעינה ד, לה)

לג.

(ח"א נד, ו)

על-ידי 'הדושי-תורה', נבראים 'שמים וארץ', כמו שכתוב (הקדמת הזוהר ח. על ישעיה נא, טז): "ולאמר לציון עמי אתה, אל תקרי 'עמי' אלא 'עמי'. מה אנא עבדי שמיא וארעא במלולי וכו'.

ועל-ידי-זה באים כל ההשפעות והברכות לעולם, כמו שכתוב (דברים כח, יב): "יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים" וכו'.

לד.

(ח"א ס, ג)

כל ה'אוצרות', הם על-ידי 'גשמים', כמו שכתוב (דברים כח, עב): "יפתח ה' לך את אוצרו הטוב לתת מטר ארץ" וכו'.

"תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל" (דברים כח, מז) – עניני 'שמחה'

עקר קיום התורה והמצוות בשלמות, היא השמחה של המצוה, כמובא בכתבי האר"ל: שיעור השלמות היא השמחה של המצוה. וכמו שכתוב (דברים כח, מז): "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב" וכו'. וכמבאר בדברי רבנו ז"ל. (לקוטי הלכות, חלה ג, ב)

עקר שלמות העבודה של תורה ומצוות, הוא דיקא בשזוכין לעשותם בשמחה, וכמובא בספרים. ובפרט בכתבי האר"ל, מגדל האזקרה לעסק בתורה ובמצוות בשמחה, וכמו שכתוב: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב". (לקוטי הלכות, פריקת וטעינה ואישות ג, ח)

העצבות ומרה-שחורה, מזקת ביותר מהכל, וכמו שכתוב: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב" – שיעור החרון וכל

לה.

(ח"א ה, ג)

עקר ה'שמחה' הוא ב'לב', כמו שכתוב (תהלים ד, ח): "נתתה שמחה בלבי". ואי-אפשר ללב לשמח, אלא עד שיסיר עקמומיות שבלבו, שיהא לו 'ישרות לב', ואז יזכה ל'שמחה', כמו שכתוב (שם צז, יא): "ול'ישרי לב שמחה" – וזה עקמומיות שבלב מפשיטין על-ידי 'רעמים', בחינת 'תפלה בכח'.

לו.

(ח"א יב, ד)

ה'שמחה' בא מה'לב', כמו שכתוב (תהלים ד, ח): "נתתה שמחה בלבי" – וזה'לב' הוא 'בינה' (פתח אליהו), ששם 'יין המשמח', שהוא 'עלמא סתימא', בחינת (שם קד, טז): "יין ישמח לבב".

לז.

(ח"א כב, ט)

לבוא ל'עזות-דקדושה', הוא על-ידי 'שמחה'.

לח.

(ח"א כג, א)

יש 'פנים-דקדושה', שהם 'אנפין-נהורין', בחינת 'חיים', בחינת 'שמחה', כמו שכתוב (תהלים טז, יא): "שבע שמחות את פניך".

לט.

(ח"א כד, ב)

על-ידי 'שמחת המצוות' – נשלים הקדושה, ומעלה החיות והקדושה

שְׂבֻקְלָפוֹת. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁעוֹשִׁין הַמְצוּוֹת
בְּשִׂמְחָה, מַעֲלָה הַשְּׂכִינָה מִבֵּין הַקְּלָפוֹת.

מ.

(ח"א כה, ה)

כְּדִי לְהַכְנִיעַ הַקְּלָפָה הַמְּסַבֶּבֶת שְׂבֻכֵל
מִדְּרָגָה, צָרִיךְ שִׁיעוּרֵר שְׂמֻחָה שֶׁל
מְצוּהָ. הֵינּוּ: שִׁישְׂמַח עַל־יְדֵי שִׁיזְכֹּר שְׂזָכָה
לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, וְזָכָה לְהִתְקַרֵּב
לְצַדִּיקִים הַמְּקַרְבִּין אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ.
וְעַל־יְדֵי הַשְּׂמֻחָה זוֹ, הוּא מְשַׁבֵּר הַקְּלָפָה
וְנִכְנָס לְמִדְּרָגָה שְׁנֵי־הָאֵלֶּיךָ.

מא.

(ח"א ל, ה)

עֵקֶר 'אוֹר־הַפְּנִים' הוּא 'שְׂמֻחָה', כְּמוֹ
שְׂפָתוֹב (מְשָׁלִי טו, יג): "לֵב שְׂמֵחַ יֵיטֵב
פְּנִים". וְעֵקֶר הַשְּׂמֻחָה הוּא מִן הַמְצוּוֹת,
כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (תְּהִלִּים יט, ט): "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרִים
מְשֻׁמְחֵי לֵב". וְעֵקֶר הַשְּׂמֻחָה הוּא בְּלֵב,
כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (שָׁם ד, ח): "נָתַתָּה שְׂמֻחָה בְּלִבִּי".

מב.

(ח"א מט, בסוף)

עֵקֶר הַשְּׂמֻחָה הִיא בְּלֵב, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב
(תְּהִלִּים ד, ח): "נָתַתָּה שְׂמֻחָה בְּלִבִּי".

מג.

(ח"א נד, ו)

לְהַכְנִיעַ הַפְּחֵה־הַמְּדַמָּה, הוּא עַל־יְדֵי
בְּחִינַת 'יָד', בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ יב, יא):
'בְּיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה'. וְיָד, הֵינּוּ בְּחִינַת
'שְׂמֻחָה', בְּחִינַת (דְּבָרִים יב, ז): "וְשִׂמְחָתֶם בְּכֹל
מִשְׁלַח יְדָכֶם".

וְזֶה בְּחִינַת 'כָּלִי זָמֹר' שֶׁמְנַגֵּנִין בְּיָד' וְכוּ'.
וְאֵין יְכוּלִין לְקַבֵּל רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ־
הַקֹּדֶשׁ, כִּי־אֵם עַל־יְדֵי 'שְׂמֻחָה', שֶׁהוּא

בְּחִינַת 'מְנַגֵּן בְּיָד', כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (מְלָכִים־ב ג, טו):
"וְהָיָה כִּנְגֵן הַמְּנַגֵּן וְתָהִי עָלָיו יָד ה'", בְּחִינַת
(שְׁמוּאֵל־א טז, טז): "וְנִגַּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָד".

וְזֶה הַמְּנַגֵּן, צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה "יּוֹדֵעַ נִגֵּן" (שָׁם
שָׁם, יח).

גַּם צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה הַכָּלִי בְּשִׁלְמוֹת, כְּדִי שְׂלֵא
תֵצֵא כָּל הָרוּחַ הַמְּעַרְב טוֹב וְרַע בְּבֵת־
אֶחָת.

וְגַם שִׁיְהִיָּה הַכָּלִי שֶׁמְנַגֵּנִין עָלָיָה, 'שָׁלֵם'.
כְּדִי שִׁיּוּכַל לְבָרֵר וּלְכוּן הַנְּגוּן בְּשִׁלְמוֹת
כְּרֵאוּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶׁמְבָרֵר הָרוּחַ
טוֹבָה, בְּחִינַת 'שְׂמֻחָה', בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה,
מִן הָעֲצָבוֹת רוּחַ, שֶׁהוּא רוּחַ רָעָה.

וְשִׁמִּירַת הַזְּכוּן, הוּא עַל־יְדֵי נִגְנוֹן
בְּיָד, בְּחִינַת 'שְׂמֻחָה' וְכוּ'.

מד.

(ח"א סא, ח)

עַל־יְדֵי שְׂנִכְלָלִים יַחַד כָּל הַנְּפִשׁוֹת, עַל־
יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה 'שְׂמֻחָה', בְּבְחִינַת
(מְשָׁלִי יג, ט): "אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמַח". כִּי הַנְּפִשׁ'
הוּא בְּחִינַת 'נֵר', בְּבְחִינַת (מְשָׁלִי כ, כז): "נֵר ה'
נִשְׁמַת אָדָם". וְכִשְׂנִכְלָלִין יַחַד, נַעֲשֶׂה מֵהֶם
'אוֹר', וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה 'שְׂמֻחָה', בְּחִינַת:
"אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמַח".

מה.

(ח"א סה, ד)

עַל־יְדֵי הַבְּטוּל שֶׁנִּתְבַּטַּל אֶל הַתְּכָלִית,
וְהַשִּׁיג שֶׁכָּל הַיְסוּדִין הֵם טוֹבוֹת
גְּדוּלוֹת מְאֹד, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְמַלֵּא 'שְׂמֻחָה'.
וְהַשְּׂמֻחָה הוּא כָּלִי אֶל 'חֲדוּשֵׁין דְּאוֹרֵיתָא'
וְכוּ'.

מו.

(ח"א פט)

כָּל מִה שְׁחָסַר לְאָדָם בְּרוּחָנִי וּבְגָשְׁמִי, הַחֲסָרוֹן הוּא בְּהִשְׁכִּינָה. אֲךָ בְּשִׂידַע זֹאת, בּוֹדְאֵי יְהוָה לֹא צָעַר גְּדוֹל וְעֵצְבוֹת, וְלֹא יוּכַל לְעַבֵּד הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁמְחָה.

לְכָךְ צָרִיךְ לְהִשְׁיֵב לְעֵצְמוֹ: מִה אֲנִי וּמִה חַיִּי כִּי הַמֶּלֶךְ בְּעֵצְמוֹ מְסַפֵּר לִי הַחֲסָרוֹן שְׁלוֹ, וְכִי יֵשׁ כְּבוֹד גְּדוֹל מִזֶּה! - מֵתוֹךְ כֶּךָ בָּא לְשִׁמְחָה גְּדוֹלָה, וְנִתְחַדְּשׁוּ הַמִּחִין שְׁלוֹ.

מז.

(ח"א קנה)

'אָרְךְ-אֲפִים' תְּלוֹי בְּבַחֲיַנַּת 'אֲמוּנָה', שֶׁהוּא 'הַפֶּךְ עֲבוּדֵה-זָרָה', שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטַּל ה'חֲרוֹן-אָף', וְזוֹכִין ל'אֲרִיכַת-אֲפִים' - שִׁיאָרִיךְ אִפּוֹ עַל כָּל דָּבָר בְּלִבּוֹל וּמְנִיעָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו בַּתְּפִלָּתוֹ וְעֲבוּדָתוֹ, שִׁיסְבַּל הַכֹּל, וְלֹא יִתְעַצֵּב וְלֹא יִתְעַצֵּל עַל-יְדֵי-זֶה כָּלֵל. רַק יַעֲצֹר רוּחוֹ וְלֹא יִכַּפֵּת לֵה כָּלֵל, וְיַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ בְּעֲבוּדָתוֹ, וְיַעֲבֹר עַל הַכֹּל, וְלֹא יַחּוֹשׁ עַל כָּל הַבְּלִבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת כָּלֵל, רַק יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ בְּזְרִיזוֹת וְשִׁמְחָה.

מח.

(ח"א קסט)

עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם דָּן וְשׁוֹפֵט עֵצְמוֹ, מִמִּתִּיק וּמִבְּטֵל הַדִּין שְׁלֹמְעֵלָה. כִּי "כְּשִׁישׁ דִּין לְמִטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה" (דְּבָרִים-יִרְבָּה ה). וְאֵז בְּשִׁנְמַתֵּק הַדִּין, אֲזִי יוֹצֵאִין הַדְּמִים מֵהַרְגָּלִין, וְיִכּוֹלָה הַשִּׁמְחָה לְהַתְּפַשֵּׁט בְּרַגְלִין, עַד שִׁזְכָּה לְרַקוּדִין.

מט.

(ח"א קסט)

עֵקֶר 'שְׁמִירַת-הַבְּרִית' זוֹכִין עַל-יְדֵי 'שְׁמָחָה'. כִּי עַל-יְדֵי 'שְׁמָחָה' זוֹכִין: שֶׁהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֵצְמוֹ יַעֲזֹר לוֹ לְשָׁמֵר אֶת ה'בְּרִית-קֹדֶשׁ'.

נ.

(ח"א קעה)

עֵקֶר מַעֲלַת ה'בְּכִיָּה' הוּא, בְּשִׁהִיא מַחְמַת 'שְׁמָחָה וְחִדּוּה'. וְאִפְלוּ הַחֲרָטָה טוֹב מְאֹד שֶׁתְּהִיָּה מַחְמַת שְׁמָחָה - שְׁמֵרֵב שְׁמָחָתוֹ בְּהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא מֵתְחַרֵּט וּמֵתְנַעֲנַע מְאֹד עַל שְׁמֵרֵד נִגְדּוֹ בְּיָמִים הָרֵאשׁוֹנִים, וּמֵתְעוֹרֵר לוֹ 'בְּכִיָּה' מַחְמַת רֵב הַשְּׁמָחָה.

נא.

(ח"א קעח)

דַּע: כִּי צָרִיךְ דּוֹקֵא 'וְדוּיִדְבָּרִים', כִּי צָרִיךְ לְפָרֵט אֶת הַחֲטָא, וְצָרִיךְ לְהַתְּוֹדוֹת בְּדַבּוּרִים בְּכָל פְּעַם עַל כָּל מִה שֶׁעָשָׂה.

וַיֵּשׁ לָזֶה מְנִיעוֹת רַבּוֹת. לְפַעְמִים נִשְׁכַּח מֵאֲתוֹ הַחֲטָא, וַיֵּשׁ שִׁיכְבֵּד עָלָיו מְאֹד, וְקִשָּׂה לוֹ לְהוֹצִיא הַדְּבָר לְהַתְּוֹדוֹת, וְעוֹד מְנִיעוֹת רַבּוֹת.

וְצָרִיךְ לָזֶה 'שְׁמָחָה שְׁל מִצְוָה', כְּגוֹן 'חֲתָנָה שְׁל מִצְוָה', אוֹ שְׂאֵר מִצְוָה בְּשִׁמְחָה. כִּי 'שְׁמָחָה' הוּא קוּמָה שְׁלֹמָה מֵרַמ"ח אַבְרָיִם וּשְׁס"ה גִּידִים.

וְעַל-כֵּן בְּשִׁהוּא שְׁמַח אוֹ מֵרְקָד, צָרִיךְ לְרַאוֹת שִׁיעֲבֹר בְּכָל הַשְּׁמָחָה מֵרֵאשׁ וְעַד עֵקֶב, הֵינּוּ: בְּכָל הַקּוּמָה שִׁישׁ בְּהַשְּׁמָחָה.

נה.

(ח"ב,ה)

'שבת' הוא בחינת 'בן', ואז נִיחָא לְעֵלְאִין וְתַתְּאִין, וְנִתְעוֹרֵר 'שְׁמַחָה' - ואזי נִתְרוֹמְמִין וְנִתְעַלִּין כָּל הַמְצוּוֹת שֶׁל שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל מִן הָעֲצוּבוֹת, וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם "מְנוּחָה וְשְׁמַחָה" (זְמִירוֹת לִיל שַׁבָּת).

נו.

(ח"ב,ה)

על-ידי 'שלמות הדבור' שהוא 'לשון-הקדש', נִמְשָׁךְ 'שְׁמַחָה'.

נד.

(ח"ב,ה,י)

'חזוק-המלאך' הוא על-ידי 'שְׁמַחָה', בְּבַחֲיַנַּת (משלי טו, יג): "לֵב שָׂמַח יֵיטֵב פְּנִים", זֶה בְּחִינַת הַמְּלָאךְ, בְּחִינַת (ישעיה סג, ט): "וּמְלָאךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעֵם", שְׁנֵתְחַזֵּק עַל-יְדֵי "לֵב שָׂמַח".

ועל-כֵּן 'מְקוֹם הַמְּלָאכִים' נִקְרָא 'שְׁחָקִים', עַל שֵׁם 'שְׁחֹק וְשְׁמַחָה', כִּי עֵקֶר 'חֲזוּק הַמְּלָאכִים', עַל-יְדֵי 'שְׁמַחָה'.

ועל-כֵּן כְּשֶׁחֹלֵם לְאָדָם חֵלֹם לֹא טוֹב, הַתְּקוּן הוּא 'תְּעַנִּית' - כִּי 'תְּעַנִּית' הוּא בְּחִינַת 'שְׁמַחָה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ, טו): "שְׂמַחְנוּ כִּימוֹת עֲנִיתָנוּ" - שְׁעַל-יְדֵי 'תְּעַנִּית' נַעֲשֶׂה 'שְׁמַחָה', וְעַל-יְדֵי הַשְׁמַחָה, נוֹתְנִין חֲזוּק לְהַמְּלָאךְ, וּמִתְקַנְיִן וּמְכַנְיְעִין אֶת בְּחִינַת הַחֵלֹם רָע, שֶׁבֹא עַל-יְדֵי שְׂאִין חֲזוּק בְּהַמְּלָאךְ.

וְצָרִיךְ לָזַח מְצוּוֹת רְבוּת, כִּי שָׂרֵשׁ נִקְדוּת כָּל הַמְצוּוֹת הִיא הַשְׁמַחָה, כִּי (תְּהִלִּים יט, ט): "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָיִם מִשְׂמַחֵי לֵב".

נב.

(ח"א קעט)

על-ידי ה'תענית', נִבְנָה קוֹמַת וְחִיּוּת הַשְׁמַחָה - וּכְפִי יָמֵי הַתְּעַנִּית, כֵּן זוֹכִין לְשְׁמַחָה'.

נג.

(ח"א רכב)

צָרִיךְ לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשְׁמַחָה, וְלַעֲבֹד הַשֵּׁם בְּשְׁמַחָה. וְאִפְלוּ אִם לִפְעָמִים נוֹפֵל מִמְדַּרְגָּתוֹ, צָרִיךְ לְחַזֵּק עֲצָמוֹ בְּיָמֵם הַקּוֹדְמִים שֶׁהָיָה מְזַרִיחַ לוֹ אֵיזָה הָאָרָה קֶצֶת וְכו'.

דְּהִינּוּ: מֵאַחַר שֶׁבְּיָמֵם הַקּוֹדְמִים הִזְרִיחַ לוֹ קֶצֶת וְהָיָה מִתְחַזֵּק וּמִתְעוֹרֵר לְבוֹ לְהַשִּׁים-יִתְבָּרֵךְ, אִף שֶׁעֲכָשׁוּ נָפַל מִזֶּה וְנִסְתָּמוּ עֵינָיו וְלָבוֹ - עִם-כָּל-זֶה רָאוּי שֶׁיֵּאָחַז בְּיָמֵם הַקּוֹדְמִים וְיִלְכֵךְ אַחֲרֵיהֶם, דְּהִינּוּ: כְּמוֹ שֶׁאֵז הָיָה מִתְעוֹרֵר לְבוֹ לְהִתְחַזֵּק בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כֵּן גַּם עֲכָשׁוּ יִחַזֵּק לְבוֹ מְאֹד.

נד.

(ח"א רפב)

צָרִיךְ לְדוֹן אֶת-עֲצָמוֹ לְכַף-זְכוּת, וְלִמְצֹא בְּעֲצָמוֹ אֵיזָה נִקְדָּה טוֹבָה עֲדוּן, אֵיזָה מְעַט טוֹב, דְּהִינּוּ מַה שֶּׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת מִיָּמָיו אֵיזָה מְצוּהָ אוֹ אֵיזָה דְּבַר טוֹב - כִּדֵי לְהַחִיּוֹת אֶת עֲצָמוֹ, וְלָבוֹא לִיְדֵי שְׁמַחָה, וְלְחַזֵּק עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לְגַמְרֵי חֲסִד־שְׁלוֹם. - וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא בְּאֵמַת מִכַּף-חֻבָּה לְכַף-זְכוּת, וְיוֹכֵל לְשׁוּב בְּתַשׁוּבָה.

נח.

(ח"ב ו)

על-ידי יָעָה טוֹבָה, כְּגוֹן כְּשִׁמְזִיעִין עַל-
יְדֵי דְבַר שְׂבִקְדָּשָׁה - נַעֲשֶׂה
שְׂמֻחָה, בְּחִינַת שְׂמֻחָה שֶׁל יוֹם-טוֹב, וְלֹא
דוֹקָא יוֹם-טוֹב מִמֶּשׁ, אֲלָא כָּל יוֹם שֶׁהוּא
בְּחִינַת טוֹב, נִקְרָא יוֹם-טוֹב.

כִּי הָעֲצָבוֹת מִן הַטְּחוּל, שֶׁהִיא עֲכִירוֹת-
הַדְּמִים, שְׂבִשְׂמֻחָה, בְּאִין חֲלָשׁוֹת
חֲסוֹדֵשׁלוֹם. וְהַרְפוּאָה, הִיא יָעָה, שְׂעַל-
יְדִיָּה יוֹצֵא הָאָרֶס שֶׁיֵּשׁ בְּהַדְּמִים
הָעֲכוּרִים, וְנִשְׁאָרִין הַדְּמִים זָכִים, וְאִזִּי זוֹכָה
לְשְׂמֻחָה. - וְזֶה שֶׁאֵנוּ רוֹאִין: שֶׁהַחֹלָה תִּכְפֹּף
כְּשִׁמְזִיעַ, נִמְשָׁךְ עָלָיו שְׂמֻחָה.

נט.

(ח"ב י)

מָה שְׂרַחֲוִקִים מֵהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ וְאִינָם
מִתְקַרְבִּים אֵלָיו - הוּא רַק מִחֲמַת שְׂאִין
יְשׁוּבֵי-הַדְּעַת, וְאִינָם מִיִּשְׁבִּין עֲצָמָן: "מָה
הַתְּכַלִּית" וְכוּ'.

אָךְ דַּע: שְׂעַל-יְדֵי מְרַהֲשְׁחוּרָה - אִי
אֲפָשֶׁר לְהִנְהִיג הַמַּח בְּרִצּוֹנוֹ, וְקָשָׁה לוֹ
לֵישֵׁב דַּעְתוֹ.

רַק עַל-יְדֵי הַשְּׂמֻחָה - יוֹכֵל לְהִנְהִיג הַמַּח
בְּרִצּוֹנוֹ וְיוֹכֵל לֵישֵׁב דַּעְתוֹ, כִּי שְׂמֻחָה
הוּא עוֹלָם הַחַרוֹת, בְּבְחִינַת (ישעיה נה, יב):
"כִּי בְשֻׂמְחָה תִצְאוּ" - שְׂעַל-יְדֵי שְׂמֻחָה,
נַעֲשִׂין בְּרַחֲוִרִין וְיוֹצֵאִין מִן הַגְּלוּת.

וְלָבוֹא לְשְׂמֻחָה - הוּא עַל-יְדֵי מָה
שֶׁמוֹצֵא בְּעֲצָמוֹ אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה
עַל-כָּל-פְּנִים וְכוּ'. וְעַל-כָּל-פְּנִים יֵשׁ לוֹ
לְשֻׂמְחָה בְּמָה שֶׁזָּכָה לְהִיזוֹת מִזְרַע יִשְׂרָאֵל
שֶׁלֹּא עֲשִׂנִי גוֹי". וְגַם לְמַעַלָּה נַעֲשֶׂה מִזָּה

יְחִוּד גְּדוּלַּת עַל-יְדֵי "בְּדִיחָא דַּעְתָּה" (שַׁבָּת
עז:).

ס.

(ח"ב יז)

בְּשַׁבָּת הוּא חַרוֹת, וְכַשֵּׁי שֶׁחַרוֹת וְאִין
שְׂעָבוּד וְגָלוּת, אִזִּי הַדְּעַת שְׁלָם.
וְעַקֵּר הַחַרוֹת, עַל-יְדֵי הַתְּעַנּוּג וְהַשְּׂמֻחָה
שֶׁל שַׁבָּת, בְּבְחִינַת (ישעיה נה, יב): "כִּי בְשֻׂמְחָה
תִצְאוּ" - שְׂעַל-יְדֵי שְׂמֻחָה יוֹצֵאִין לְחַרוֹת,
וְאִזִּי הַדְּעַת בְּשִׁלְמוֹת וְכוּ'. וְעַקֵּר הַדְּעַת הוּא
בְּשַׁבָּת עַל-יְדֵי הַשְּׂמֻחָה.

סא.

(ח"ב כג)

כְּשֶׁאָדָם שָׂמַח - אִזִּי הַמְרַהֲשְׁחוּרָה
וְיִסּוּרִים נִסְתַּלְקִים מִן-הַצַּד. אֲבָל
מַעַלָּה יִתְרָה: לְהַתְּאֲמִץ לְרַדֵּף אַחַר הַמְרַהֲ-
שְׁחוּרָה דוֹקָא, לְהַכְנִים אוֹתָהּ גַּם-כֵּן בְּתוֹךְ
הַשְּׂמֻחָה, שֶׁהִיא בְּעֲצָמָה תִּתְהַפֵּף לְשְׂמֻחָה.
בְּדֶרֶךְ הַבָּא לְתוֹךְ הַשְּׂמֻחָה - שְׂאִז מַגְדֵּל
הַשְּׂמֻחָה וְהַחֲדוּדָה, מִתְהַפֵּף כָּל הַדְּאָגוֹת
וְהָעֲצָבוֹת וְהַמְרַהֲשְׁחוּרוֹת שְׁלוֹ לְשְׂמֻחָה.

וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה לה, י): "שִׁשׁוֹן וְשְׂמֻחָה
יִשְׂיִגוּ, וְנָסוּ יִגּוֹן וְאַנְחָה" - שֶׁהִיגּוֹן
וְאַנְחָה בּוֹרְחִים וְנָסִים מִן הַשְּׂמֻחָה, כִּי בַּעַת
הַשְּׂמֻחָה דֶּרֶךְ הִיגּוֹן וְאַנְחָה לְעַמּוֹד מִן הַצַּד
כַּנִּל.

אֲבָל צָרִיךְ לְרַדֵּף אַחַר הִיגּוֹן וְאַנְחָה דִּיקָא,
לְהַכְנִים אוֹתָם דוֹקָא לְתוֹךְ הַשְּׂמֻחָה.
שֶׁהַשִּׁשׁוֹן וְשְׂמֻחָה יִשְׂיִגוּ וְיִתְפָּסוּ הִיגּוֹן
וְאַנְחָה שְׂנָסִים וּבּוֹרְחִים מִן הַשְּׂמֻחָה -
לְהַכְנִים אוֹתָם בְּעַל-כִּרְחָם לְתוֹךְ הַשְּׂמֻחָה,
שֶׁיְהִיוּ מְרַכְּבָה אֶל הַקְּדָשָׁה.

סב.

(ח"ב כד; שיחות ה'ר"ן מא)

מְצוּחַ גְּדוּלָה לְהִיזוּת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד,
וּלְהַתְגַּבֵּר לְהַרְחִיק הָעֲצָבוֹת
וְהַמְרָה־שְׁחָרָה בְּכָל כּוֹחַ.

וְכָל הַחֹלְאֵת הַבָּאִין עַל הָאָדָם, כָּלָם בָּאִין
רַק מִקְּלָקוֹל הַשְּׂמֵחָה - כִּי יֵשׁ 'עֲשֻׂרָה
מִיָּנִי נְגִינָה' שֶׁהֵם בְּחִינַת 'שְׂמֵחָה', וְהֵם בָּאִין
בְּתוֹךְ 'עֲשֻׂרָה מִיָּנִי דְפִיקוּן' וּמְחִיין אוֹתָן.
וּכְשֵׁי שׁ קְלָקוֹל וּפְגָם בְּהַשְּׂמֵחָה, בְּהִיוֹ"ד
מִיָּנִי נְגִינָה, עַל־יְדֵי־זֶה בָּאִין חֹלְאֵת מִן
הִיוֹ"ד מִיָּנִי דְפִיקוּן שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ עַל־יְדֵי־
זֶה.

וְגַם חֲכָמֵי הָרוֹפְאִים הֵאָרִיכוּ בְּזֶה: "שֶׁכֵּל
הַחֹלְאֵת עַל־יְדֵי מְרָה שְׁחָרָה
וְעֲצָבוֹת", וְהַשְּׂמֵחָה הוּא רְפוּאָה גְּדוּלָה.
וְלַעֲתִיד תִּתְגַּדֵּל הַשְּׂמֵחָה מְאֹד וְכוּ'.
וּבְשִׁבְלֵי־זֶה נִקְרָאִין הַשְּׂמֵחָה וְהַרְקוּדִין
'חֹלָה' (עֵין בְּפָנִים), כִּי הֵם תְּקוּן הַחֹלְאֵת.

וְהַכֹּלֵל: שְׂצָרִיךְ לְהַתְגַּבֵּר מְאֹד בְּכָל
הַפְּחוֹת, לְהִיזוּת אֶךְ שִׂמְחָה תְּמִיד.
כִּי טַבַּע הָאָדָם לְמַשׁוֹךְ עֲצָמוֹ לְמַרְה־שְׁחוּרָה
וְעֲצָבוֹת מַחְמַת פְּגָעֵי וּמִקְרֵי הַזְּמַן, וְכָל אָדָם
מְלֵא יִסּוּרִים. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהַכְרִיחַ עֲצָמוֹ
בְּכַח גְּדוּלָה לְהִיזוּת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד, וְלִשְׂמֹחַ
עֲצָמוֹ בְּכָל אֲשֶׁר יוּכַל, וְאִפְלוּ בְּמַלְי
דְּשִׁטוּתָא.

אֶךְ שְׁגָם 'לְבִינְשִׁבְר' הוּא טוֹב מְאֹד, עִם כָּל
זֶה הוּא רַק בְּאִיזוֹ שְׂעָה, וְרֵאוּי לְקַבֵּעַ לוֹ
אִיזָה שְׂעָה בִּיּוֹם לְשִׁבְר לְבוֹ וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ
לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כָּל הַיּוֹם כִּלּוֹ צָרִיךְ לְהִיזוּת
בְּשִׂמְחָה.

סג.

(ח"ב לג)

כָּל הַשְּׂמֵחוֹת, הֵם רַק בְּשִׂעְתָּן, כְּגוֹן שְׂמֵחָה
שֶׁל הַתְּנָה אוֹ בְּרִית, הַשְּׂמֵחָה הוּא רַק
בְּשִׂעְתָּן, וְאִם יִסְתַּכֵּל עַל הַסּוּף, אִין שׁוּם
שְׂמֵחָה בְּעוֹלָם, כִּי "סוּף אָדָם" וְכוּ' (בְּרֻכּוֹת יז).
אֲבָל אִם יִסְתַּכֵּל עַל הַסּוּף שֶׁל הַסּוּף, אִזּוֹ יֵשׁ
לוֹ לְשִׂמְחָה מְאֹד, כִּי 'סוּף כָּל סוּף', דְּהִינּוּ
הַתְּכַלִּית, הוּא "טוֹב מְאֹד" (בְּרֻאשִׁית א, לא).

סד.

(ח"ב לד)

אֲצֵל סֵתֵם בְּנֵי־אָדָם, אִין הַשְּׂמֵחָה שֶׁל כָּל
הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד. לְמַשָּׁל: כְּשִׁבְאִין עַל
חַתְנָה - א) יֵשׁ מִי שֶׁשִּׂמְחָה מִן הָאֲכִילָה
שְׂאוּכַל. ב) וְיֵשׁ שֶׁשִּׂמְחָה מִן הַכְּלִי־זֶמֶר. ג) וְיֵשׁ
שֶׁשִּׂמְחָה מִדְּבָרִים־אַחֲרִים. ד) וְיֵשׁ שֶׁשִּׂמְחָה מִן
הַחַתְנָה עֲצָמָה - כְּגוֹן הַמְּחַתְּנִים, שְׂאִינָן
מְשֻׁגְּחִים עַל אֲכִילָה וְשִׂתְיָה, רַק שְׂמֵחִים מִן
הַחַתְנָה עֲצָמָה.

אֲבָל אִין אָדָם שִׂיחָה שְׂמֵחָה מִכָּל
הַשְּׂמֵחוֹת בְּיַחַד. וְאִפְלוּ מִי שֶׁשִּׂמְחָה
מִכָּל הַדְּבָרִים, אִף־עַל־פִּי־כֹן אִין הַשְּׂמֵחָה
מִכָּל הַדְּבָרִים בְּיַחַד, רַק מִכָּל אֶחָד בְּפָנֵי־
עֲצָמוֹ בְּזֶה אַחַר זֶה.

גַּם יֵשׁ אֶחָד שְׂאִין לוֹ שׁוּם שְׂמֵחָה כָּלֵל, לֹא
מִן הָאֲכִילָה וְשִׂתְיָה וְלֹא מִשְׂאֵר דְּבָרִים,
וְאִדְרָבָא יֵשׁ לוֹ קִנְיָה וְצַעַר שֶׁמְקַנָּא עַל
הַשְּׂדוּף, עַל שְׂזָה נִשְׂתַּדָּף בְּזֶה.

אֲבָל שְׂלָמוֹת וְגִדְלוֹת הַשְּׂמֵחָה הוּא: מִי
שְׂזוּכָה לְשִׂמְחָה מִכָּל הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד.
וְזֶה אִי־אֲפָשֶׁר, כִּי־אִם כְּשֶׁמְסַתְּפֵל לְמַעְלָה
עַל כָּל הַטּוֹבָה, דְּהִינּוּ עַל הַשְּׂרֵשׁ שֶׁמְשֵׁם
נְמֻשְׁכִּין כָּל הַטּוֹבוֹת. שְׂשֵׁם הַכָּל אֶחָד. וְאִזִּי

שְׂמַחְתוּ מִכָּל הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד, וְאִזְ הַשְּׂמֵחָה
גְּדוֹלָה מְאֹד, וּמְאִירָה בְּאֹר גְּדוֹל מְאֹד.

כִּי עַל-יַדֵּי הַכְּלִיּוֹת שֶׁנִּכְלָל שְׂמֵחָה
בְּחִבְרָתָהּ - נִגְדָּל בְּיוֹתֵר 'אֹר הַשְּׂמֵחוֹת'.
וְכֵן כָּל מָה שֶׁנִּכְלָלִין יוֹתֵר רַבּוּי הַשְּׂמֵחוֹת זֶה
בְּזֶה - נִגְדָּל וְנִתּוֹסֵף 'אֹר הַשְּׂמֵחָה' בְּיוֹתֵר
וְיוֹתֵר, כִּי נִגְדָּל וְנִתּוֹסֵף הָאֹר מְאֹד, עַל-יַדֵּי
הַתְּנוּצָצוֹת שֶׁמִּתְנוּצֵץ מִשְׂמֵחָה לְחִבְרָתָהּ. וְכָל
מָה שֶׁיֵּשׁ יוֹתֵר שְׂמֵחוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בְּיַחַד,
נִתּוֹסֵף בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר 'אֹר הַתְּנוּצָצוֹת'.

וְעַל-כֵּן בְּשֶׁנִּכְלָל הַשְּׂמֵחָה שֶׁל כָּל
הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד - אִזִּי 'אֹר
הַשְּׂמֵחָה' גְּדוֹל מְאֹד, עַל-יַדֵּי רַבּוּי
הַתְּנוּצָצוֹת מְזֶה לְזֶה וּמְזֶה לְזֶה.

סה.

(ח"ב מח)

יִשְׂמַח מְאֹד, וְיַחֲזֵק עֲצָמוֹ בְּשְׂמֵחָה תָּמִיד,
כִּי עֲצָבוֹת מְזִיק מְאֹד מְאֹד.

וְדַע: שֶׁתִּכְּף בְּשֶׁאָדָם רוּצָה לְכַנֵּס
בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ - אִזִּי תִכְּף הִיא
עֲבָרָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ 'עֲצָבוֹת' חֲסוּזְשָׁלוֹם,
כִּי "עֲצָבוֹת הִיא סִטְרָא-אֲחֵרָא" (זִהָר נח עא),
וְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹנֵא אוֹתָהּ וְכוּ'.

וְהַעֲקֹר לִהְיוֹת בְּשְׂמֵחָה תָּמִיד, וְיִשְׂמַח
עֲצָמוֹ בְּכָל מָה שֶׁיּוֹכֵל, וְאִפְלוּ עַל-
יַדֵּי 'מְלִי־דְשָׁטוֹתָא', לַעֲשׂוֹת עֲצָמוֹ כְּשׁוֹטָה,
וְלַעֲשׂוֹת עֲנִינֵי שְׁטוֹת וְצָחוֹק, אוֹ קְפִיצוֹת
וְרִקְוִידִים, כִּדֵּי לָבוֹא לְשְׂמֵחָה, שֶׁהוּא דָּבָר
גְּדוֹל מְאֹד [עֵינֵי שִׁיחוֹת-הָרָן כ; תַּיִי-מוֹהָרָן תַּקְצַג,
הַמוֹבָאִים לְהַלְךְ].

סו.

(ח"ב עח)

יּוֹכֵל לָבוֹא לְשְׂמֵחָה גְּדוֹלָה, עַל-יַדֵּי
תְּמִימוֹתוֹ וְאַמוּנָתוֹ.

סז.

(ח"ב פא)

כְּשֶׁאָדָם מִשְׂמַח עֲצָמוֹ בְּשְׂמֵחָה שֶׁל
מְצוּהָ, וְהַשְּׂמֵחָה גְּדוֹלָה כָּל-כָּף
עַד שֶׁנוֹנֵעֵת עַד רִגְלָיו, הֵינּוּ שְׂמֵרָקֵד מִחֵמַת
שְׂמֵחָה - בְּזֶה נִתְעַלְמִים כָּל 'תּוֹמְכֵי-דְאֹרֵי-תָא'.
גַּם כָּל הַמְּדַרְגּוֹת הַתְּחִתּוֹנוֹת הַמְּכַנִּים בְּשֵׁם
'רְגָלִים', נִתְעַלְמִים עַל-יַדֵּי 'שְׂמֵחַת תּוֹרָה
וּמְצוּהָ'.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (בְּבֵא-בִתְרָא י): "מִי שֶׁאֵין לוֹ
בְּנִים, יִשְׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ בְּדָבָר מְצוּהָ" -
כִּי 'אִשָּׁה' נִקְרָאת 'רְגַל' וְכוּ'. נִמְצָא: שֶׁעַל-יַדֵּי
הַשְּׂמֵחָה, הוּא מַעֲלָה וּמְקַשֵּׁר אוֹתָהּ לְבַחֲיִנַת
'צֶדֶק' הַנִּקְרָא 'ה"א', וְשֵׁם עֲקָר ה'זָרַע', כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית מז, כג): "הִיא לְכֶם זָרַע".

סח.

(שיחות-הָרָן כ)

עָנָה וְאָמַר: כִּפִּי הִנְרָאָה, שֶׁאִי-אֶפְשֵׁר
לָבוֹא לְשְׂמֵחָה, כִּי-אִם עַל-יַדֵּי עֲנִינֵי
'שְׁטוֹת', לַעֲשׂוֹת עֲצָמוֹ כְּשׁוֹטָה, וְלַעֲשׂוֹת
עֲנִינֵי צָחוֹק וְשְׁטוֹת.

[לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, נְפִילַת-אֲפִים ד, ה: וְעַקֵּר הַשְּׂמֵחָה
אִי-אֶפְשֵׁר לִהְיוֹת, כִּי-אִם עַל-יַדֵּי מִלְּי דְשְׁטוֹתָא, כְּמוֹ
שֶׁשְׂמַעְתִּי מִפִּי ז"ל שֶׁאָמַר בְּזֶה-הַלְשׁוֹן: "ס'הָאֵט אַ פְּנִים,
אִז מ'קָעֵן מְעַר נִישְׁט פְּרִי־לִיד זִיין, נָאֵר מִיט נָאֵרִישׁ מֵאִכּוּן
זִיד"].

גם אָמַר לִי: "סַע וְעֵט זֵיךְ נָאךְ טָאן!
בְּרוּדְעֵר הַאֲלֵט זֵיךְ!" [אחי עוד יעבר אַחוֹז
עִצְמָךְ].

גם אָמַר לִי: "הַשֵּׁם עִמָּךְ וְכוּ! שְׁרַעַק זֵיךְ
נִיט!" [השם עמך! אל תפחד!].

עג.

(תניי-מוהר"ן תקצג)

אתם צְרִיכִים לְהִיזוֹת בְּשִׁמְחָה תָּמִיד.
כְּלוֹמַר: שָׂאָם נְחוּשׁ בְּכָל־עֵת, אֲפֹלוּ
כְּשֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מְרוֹיַח לָנוּ קֶצֶת, לְחֶשֶׁב
תָּמִיד עַל חֶסְרוֹן הַיְשׁוּעָה הַמְּבֻרָחֵת לָנוּ עוֹד -
אִם־כֵּן תִּתְגַּבֵּר חֶסֶד־וְשָׁלוֹם הַמְּרֵה־שְׁחוּרָה
וְהַעֲצָבוֹת בְּיוֹתֵר. אֲשֶׁר זֹאת הַמְּדָה שֶׁל
'עֲצָבוֹת', מְזַקֶּת לָנוּ לְעִבּוּדְתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר
מֵהַכֹּל. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְחַזֵּק, לְהִיזוֹת
בְּשִׁמְחָה תָּמִיד אֵיךְ שֶׁהוּא.

על-כן אֲפֹלוּ בְּעֵת הַצַּעַר וְהַרְחוֹק
מֵעִבּוּדְתוֹ, צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְהִיזוֹת
אֵךְ שִׂמְחַת תָּמִיד, וְלִשְׂמַח אֶת־עַצְמוֹ בְּכֹל מָה
דְּאֲפָשָׁר, בְּמָה שֶׁמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזָה נִקְדָּה
טוֹבָה עֲדִין, וּבְמָה שֶׁזָּכָה שֶׁלֹּא עָשָׂאֵנִי גוֹי
וְכִיּוֹצֵא בָּזָה, וְלִהְפֹךְ כָּל הַיְגוֹן וְאֲנָחָה וְהַצַּעַר
וְיִסּוּרֵין לְשִׂמְחָה.

לומר: אֶהְיֶה־עִלְפִי שְׂאֵנִי כְּמוֹ שְׂאֵנִי - אֶהְיֶה־
עִלְפִי־כֵן זְכִיתִי לְהִיזוֹת מְזַרְע
יִשְׂרָאֵל, וְלִקְיָם כְּמָה מְצוּוֹת בְּכֹל יוֹם -
'צִיצִית', וְתַפְלִין', וְקִרְיַאת־שְׁמַע', וְצִדְקָה',
וְכִיּוֹצֵא.

ואה-על-פי שְׁעֵשִׂית הַמְצוּוֹת הֵם כְּמוֹ
שֶׁהֵם - אֶהְיֶה־עִלְפִי־כֵן עַל־
כָּל־פְּנִים יֵשׁ בָּהֶם נִקְדוֹת טוֹבוֹת מְאֹד,
שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם שְׁעֵשׂוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעַלָּה,
עִצְמָךְ?].

סט.

(שיחות-הר"ן מג)

על-ידי הַשְּׂמִיחָה, יְכוּלִין לְהַחֲיוֹת אָדָם
אַחֵר.

ע.

(שיחות-הר"ן סה)

על-ידי 'שְׂמִיחָה', נְצוּלִין מ'מִיתַת בְּנִים'.
כִּי הַקְּלָפָה הָעֹשֶׂקֶת אוֹתָם חֶסֶד
וְשָׁלוֹם, נִקְרָאת 'לִילִית', וְהַשְּׂמִיחָה הוּא
הַהֶפֶךְ מִמֶּנָּה.

עא.

(שיחות-הר"ן קעז)

חזק אֶחָד לְהִיזוֹת בְּשִׂמְחָה. וְאָמַר: "שְׂרָאוּי
לוֹ לְשִׂמְחַת בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ". וְאֶהְיֶה־עַל־
כִּי שָׂאֵין אַתָּם יוֹדְעִים מַגְדֵּלֵת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ,
רְאוּי לָכֶם לְסַמֵּךְ עָלַי, כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ מַגְדֵּלְתוֹ
יִתְבָּרַךְ.

גם רְאוּי לָכֶם לְשִׂמְחַת בִּי - מָה שֶׁזְּכִיתֶם
שִׂיחָה לָכֶם 'רְבִי' בָּזָה!"

גם חֲזַק אֶחָד: "שִׂישְׂמַח עַצְמוֹ אֲפֹלוּ
בְּעַסְקֵי חֵל!" - וְאָמַר לוֹ: "בּוֹדְאֵי כֵן
הוּא, שֶׁבִּתְחִלָּה צְרִיכִין לְשִׂמְחַת עַצְמוֹ ב'מִלִּי־
דְּעֵלְמָא' בְּכֹל מָה שֶׁיְכוּלִין, וְאַחֵר כֵּךְ בָּאֵין
לְשִׂמְחָה אִמְתִּית".

עב.

(תניי-מוהר"ן שעא)

אמר לִי: "הַאֲתָה תִּהְיֶה בְּמֵרְה־שְׁחוּרָה?
אַתָּה מְחַיֵּב תָּמִיד לְהִיזוֹת בְּשִׂמְחָה
[מְשֻׁנָּה] תָּמִיד!" [דו זאלסט נאך זיין אין דער מְרֵה־
שְׁחוּרָה, דו בִּיסְט מְחַיֵּב מְשֻׁנָּה פְּרִילִיד' צו זיין].

גם אָמַר לִי: "דו זאלסט זיך לֵאמֹר
אַרְאֵפוֹוֹאֲרָפִין"?! [האֲתָה תְרַשֶׁה לְהַפִּיל אֶת־
עִצְמָךְ?].

וּאֶפְלוּ עַל-יְדֵי הַמְצֻזוֹת שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי
'פּוֹשְׁעֵי-יִשְׂרָאֵל'.

כִּי כָל-זְמַן שֶׁשֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו,
מִתְפָּאֵר בּוֹ הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ הַרְבֵּה, בְּבַחֲנִית
(וְשַׁעֲנָה מַט, ג): "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר",
וְכַמְבֹאֵר בְּדַבְרֵינוּ בְּעִנְיַן זֶה תִּלְי תִּלְי שֶׁל
הַלְכוֹת, כִּמְזֶה וְכִמְזֶה דְרָכֵי עֲצוֹת נִפְלְאוֹת אֵיךְ
לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שִׁיְהִיֶּה.
אֲשֶׁרֵי שִׁיאַחֲזוּ בָהֶם.

וְעַל-פִּי-רַב, צְרִיכִין לְשַׁמַּח אֶת-עַצְמוֹ
בְּמַלְיַד-שְׁטוּתָא, לְעֲשׂוֹת
עִנְיָנֵי 'צְחֹק' וּמַלְתָּא-דְּבִיחֻתָא, כִּדֵּי
לְשַׁמַּח אֶת-עַצְמוֹ בְּמַה דְּאֶפְשָׁר.

וְעַל-פִּי-רַב, אִי-אֶפְשָׁר לְשַׁמַּח אֶת-
עַצְמוֹ, פִּי-אִם עַל-יְדֵי-זֶה -
כִּי הַמְרָה-שְׁחֹרָה וְהַעֲצָבוֹת מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם
יּוֹתֵר מִן הַכֹּל, וְקָשָׁה לְשַׁבְּרָה יּוֹתֵר מִכָּל
הַמְדוּזוֹת, וּמְזַקֵּת לְהָאָדָם מְאֹד יּוֹתֵר מִהַכֹּל.
וְכָל עֵקֶר הַתְּרַחֲקוּת כָּל אָדָם מֵהַשֵּׁם-
יִתְבָּרֵךְ, הִיא רַק מִחֲמַת עֲצָבוֹת וּמְרָה-
שְׁחֹרָה.

עַל-כֵּן צְרִיכִין לְרַאוֹת לְשַׁמַּח אֶת-עַצְמוֹ
בְּכָל הַבְּחוֹת, בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר,
אֶפְלוּ בְּעַת שֶׁצָּר לְהָאָדָם וְדַחֲוֹק לוֹ מְאֹד
בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, הֵן בְּפִרְנֶסֶת-הַנֶּפֶשׁ, הֵן
בְּפִרְנֶסֶת-הַגּוּף - אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיךְ לְרַאוֹת
לְבַטֵּחַ בְּהַשֵּׁם תָּמִיד: שְׁסוּף כָּל סוּף לֹא יַעֲזֹב
הַשֵּׁם אוֹתוֹ לְנֶצַח חֲלִילָה, וְלְשַׁמַּח אֶת-עַצְמוֹ
בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר.

מִכָּל-שֶׁכֶן בְּשֵׁה-שֵׁם-יִתְבָּרֵךְ מִרְחִיב לוֹ
בְּעַת צָרָתוֹ וְדַחֲקוֹ קָצַת, וַיֵּשׁ
לוֹ אֵיזָה נִיחָא בְּעַלְמָא - בּוֹדָאֵי צְרִיךְ לְהִיּוֹת
בְּשַׁמְחָה תָּמִיד, וְלִהְגֵּדִיל הַשְׁמָחָה בְּיוֹתֵר.

וְהֵבִין דְּבָרִים אֲלוֹ, כִּי דְבָרֵי רַבְּנּוּ ז"ל הֵם
עֲמָקִים מְאֹד. וְעֵקֶר הָעֲמָקוֹת הוּא
לְהִבִּין הַדְּבָרִים לְקַיָּמָם בְּפִשְׁטוּת גְּמוּרָה. (עֵיךְ-
שֵׁם עוֹד בְּפָנִים).

עד.

(סִפְרֵי-הַמְדוּזוֹת, עִנְיָנֵי 'שְׁמֻחָה')

[א] עַל-יְדֵי רְנָה שֶׁל שְׁמֻחָה, תִּהְיֶה בְּרִ-
דַּעַת (דַּעַת לֵב).

[ב] עַל-יְדֵי הַצֵּעַר וְהַעֲצָבוֹת, בָּא מְרִיבָה
בְּעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי הַשְׁמָחָה, בָּא שְׁלוֹם בְּעוֹלָם
(מְרִיבָה ח"ב יג; עֲצָבוֹת ח"ב ג).

[ג] הַשְׁמָחָה תְּמִידִית, מְסַגֵּל לְהַצְלָחָה (מְמוֹן
מז).

[ד] מִי שֵׁישׁ לוֹ עֲצָבוֹת, יִסְתַּכֵּל עַל
הַצְדִּיקִים, וַיִּבֵּא לוֹ שְׁמֻחָה בְּלִבּוֹ (עֲצָבוֹת ו).

[ה] עַל-יְדֵי עֲצָבוֹת, אָדָם נֶחְלָשׁ (עֲצָבוֹת ח).

[ו] עַל-יְדֵי עֲצָבוֹת, הַקְדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא אֵין
עִמּוֹ (עֲצָבוֹת יד).

[ז] עַל-יְדֵי עֲצָבוֹת, רוּאָה קָרִי (עֲצָבוֹת טו).

[ח] עֲצָבוֹת, בָּא עַל-יְדֵי כַּעַס (עֲצָבוֹת טז).

[ט] מִי שֶׁאֵין לוֹ עֲצָבוֹת, וְהוּא תָּמִיד
בְּשַׁמְחָה, בּוֹדָאֵי יִתְנַשֵּׂא (עֲצָבוֹת כ).

[י] קִרְבַּת הַצְדִּיקִים, מְשַׁמַּח אֶת הַלֵּב (עֲצָבוֹת
כו).

[יא] 'אַנְדָּה', מְשַׁמַּח אֶת הָאָדָם (עֲצָבוֹת לו).

[יב] עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַשְׁמָחָה, בָּא חֲלָאִים
עָלָיו (עֲצָבוֹת ח"ב ד).

[יג] סִגְלָה לְהַסִּיר הָעֲצָבוֹת, עַל-יְדֵי
הַרְחָמְנוּת (עֲצָבוֹת ח"ב ה).

"לִירָאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה"
(דְּבָרִים כח, נח)

עה.

(ח"א יד, א)

לְהַמְשִׁיךְ 'שְׁלוֹם' בְּעוֹלָם, צְרִיךְ לְהַעֲלוֹת
כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
לְשֵׁרְשׁוֹ, הֵינּוּ לִירָאָה, כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב (דְּבָרִים כח,
נח): **"לִירָאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד"**.

עו.

(ח"א טו, ג)

שֶׁרֶשׁ הִירָאָה הוּא 'דַּעַת' וְכוּ', כְּמוֹ
שְׁכֵתוֹב (מְשָׁלִי ב, ה): **"אִז תִּבִּין יִרְאֵת
ה', וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא"**. וְעַקֵּר הַדַּעַת הוּא
בְּלֵב, כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב (דְּבָרִים כט, ג): **"וְלֹא נָתַן
לָכֶם לֵב לְדַעַת"**. גַּם שֵׁם עַקֵּר הִירָאָה, כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (קִדְוִשִׁין לב): **"דְּבַר הַמְּסוּר לְלֵב,
נֹאמַר בּוֹ: וַיִּרְאֵת מֵאֱלֹקִי"** (וַיִּקְרָא יט; וַיִּקְרָא כה),
הֵינּוּ: שֵׁיִדַע מִמֵּי יִתִּירָא, הֵינּוּ: **"לִירָאָה אֶת
הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד"** (דְּבָרִים כח, נח), יִרְאֵת
הַרְוֵמָמוֹת'.

עז.

(ח"ב א, ה)

הִירָאָה-שֶׁבְּלֵב, הִיא בְּחִינַת 'שֵׁם',
בְּבְחִינַת (דְּבָרִים כח, נח):
"לִירָאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד".

עח.

(שִׁיחוֹת-הַר"ן קסח)

הַרְבֵּי-הַקָּדוֹשׁ מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי נָחוּם ז"ל
מְטַשְׁעֵר־נֶאֱבִיל, רָאָה אוֹתוֹ
בִּימֵי נְעוּרָיו בְּקַהֲלַת 'מַעֲדוֹעֵדוֹקַע',
וְנִתְבַּהֵל מֵעֶצֶם הִירָאָה שֶׁהָיָה עָלָיו פְּנִיָּה אִז,
וְאָמַר: שְׁמָה שֶׁנֹּאמַר (שְׁמוֹת כ, יז): **"לְמַעַן
תִּהְיֶה יִרְאֵתוֹ עַל פְּנִיכֶם לְבִלְתִּי תַחֲטְאוּ"** -
זֶה רוֹאִין בְּחוּשׁ אֲצִלוֹ.

[יד] כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה בְּשִׂמְחָה, זֶה סִימָן
שֶׁלְבוֹ שָׁלֵם לְאֱלֹקָיו (שְׂמֻחָה א).

[טו] מִחֲמַת שְׂמֻחָה, נִפְתַּח הַלֵּב (שְׂמֻחָה ב).

[טז] ה'שְׂמֻחָה שֶׁל מִצְוָה, הִיא מְעִז לְאָדָם
(שְׂמֻחָה ה).

[יז] עַל-יְדֵי 'עֲצוֹת-טוֹבוֹת' שֶׁתַּתֵּן, תִּזְכֶּה
לְשִׂמְחָה (שְׂמֻחָה ז).

[יח] עַל-יְדֵי הַרְקוּדִין וְהַתְּנוּעוֹת שֶׁאֵתָה
עוֹשֶׂה בְּגוֹף, נִתְעוֹרֵר לָךְ שְׂמֻחָה (שְׂמֻחָה ח).

[יט] עַל-יְדֵי פּוֹנוֹת הַלֵּב, בָּא שְׂמֻחָה (שְׂמֻחָה
יב).

[כ] עַל-יְדֵי זְמֵר, תָּבֵא לְיָדֶיךָ שְׂמֻחָה
וְהַתְּלַהֲבוֹת (שְׂמֻחָה יד).

[כא] כְּשֶׁתִּשְׂמַח אֶת הַצַּדִּיק, תוּכַל לְעַבֵּד
אֶת הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ בְּשִׂמְחָה (שְׂמֻחָה טו).

[כב] מִי שֶׁמְפָרְסֵם אֶת הַצַּדִּיק, זוֹכֵה
לְשִׂמְחָה (שְׂמֻחָה טז).

[כג] עַל-יְדֵי בְּטָחוֹן, בָּא שְׂמֻחָה (שְׂמֻחָה יז).

[כד] עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה, תִּפְיֶסֶת הַמּוֹחַ נִתְגַּדֵּל
(שְׂמֻחָה כא).

[כה] הַשְׂמֻחָה, הִיא סִימָן שֶׁהוּא: **"זֶרַע בְּרֵךְ
ה'"** (יִשְׁעִיָּה סא, יט) (שְׂמֻחָה כב).

[כו] עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה שֶׁל מִצְוָה, הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְסוּכֵךְ עָלָיו (שְׂמֻחָה כד).

[כז] עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה, נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל אָדָם,
גַּם יִזְכֶּה לְדַעַת (שְׂמֻחָה כז).

[כח] מִי שֶׁהוּא שֹׂמֵחַ תָּמִיד, עַל-יְדֵי זֶה הוּא
מְצַלִּיחַ (שְׂמֻחָה ח"ב א).

[כט] עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה, תָּבֵא תְּפִלָּתְךָ בְּהִיכַל
מְלִךְ (תְּפִלָּה ע).

עט.

(חיי-מוהר"ן רצד)

שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמוֹ שְׁאָמַר: שָׂאם הִיָּה רוּצָה
לְגַלוֹת וּלְהִרְאוֹת הִירָאָה שְׁלוֹ, לֹא
הָיוּ יְכוּלִים לְעַמֵּד אַרְבַּע אַמּוֹת סְמוּךְ לְבֵיתוֹ,
אֲךְ הוּא מַעֲלִים הִירָאָה שְׁלוֹ בְּכוּנָה.

וְגַם אֲנֹכִי שְׁמַעְתִּי מִפִּי־הַקְּדוֹשׁ שְׁאָמַר:
"אֲנִי אוֹצֵר שֶׁל יְרֵאת־שָׁמַיִם, שְׁכָל
מִי שֶׁרוּצָה יְכוּל לְקַבֵּל מִמֶּנִּי!"

וּבְאַמֶּת הִיָּה נִרְאָה בְּחוּשׁ: שְׁכָל שְׁנַתְקַרֵּב
אֵלָיו, נִתְמַלֵּא תִכְף יְרָאָה גְּדוּלָּה
וְעִצּוּמָה, וְנִתְלַהֵב מְאֹד לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ,
אֲשֶׁר לֹא נִרְאָה בְּזֹאת.

וְגַם עֲכָשׁוּ - עֵדִין יְרֵאתוֹ הַגְּדוּלָּה גְּנוּזָה
בְּסִפְרֵי־הַקְּדוֹשִׁים, וְכָל מִי שֶׁעוֹסֵק
בָּהֶם בְּאַמֶּת וּבִתְמִימוּת, בָּא עָלָיו 'יְרָאָה'
גְּדוּלָּה וּמִתְעוֹרֵר מְאֹד לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, כִּי כָּל
דְּבָרָיו כְּגַחֲלֵי־אֵשׁ.

פ.

(חיי-מוהר"ן רצה)

שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמוֹ שְׁאָמַר: "אֵלּוּ הֵינּוּ רוֹאִין
'אוֹצֵר', הֵינּוּ רָצִים בּוֹדְאֵי אֵלָיו,
וְהֵינּוּ חוֹפְרִים וּמְלַכְלָכִים עֲצֻמְנוֹ בְּרַפְשׁ
וְטִיט, בְּשִׁבִיל לְחַתֵּר אַחֲרָיו וּלְמַצָּאוֹ. וְהֵלֵא
אֲנִי 'אוֹצֵר שֶׁל יְרֵאת־שָׁמַיִם', וּמִדּוּעַ לֹא
יִהְיוּ לְהוֹטִים וְרָצִים אַחֲרַי לְקַבְּלוֹ"?

וְשִׂאֵלוֹ אוֹתוֹ: "אֵיךְ אֶפְשֵׁר לְקַבֵּל"?! -
וְהַשִּׁיב: "עִם הַפֶּה וְהַלֵּב צְרִיכִין
לְחַתֵּר וּלְבַקֵּשׁ"!
[מִיטָן פִּיסק אִין מִיטָן הַאֲרָץ].
"בְּפִיךָ וּבְלִבְבְּךָ לַעֲשׂוֹתוֹ" (דְּבָרִים ל, יד).

"וְהִפְלֵא ה' אֶת מִפְתָּךְ וְכוּ', מִכּוֹת גְּדֻלַּת
וְנִאֲמָנוֹת, וְחָלִים רָעִים וְנִאֲמָנִים" (דְּבָרִים כח, ט)

פא.

(ח"ב, א"ב"ה)

הָעֵקֶר הוּא ה'אֲמוּנָה'. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד
לְחַפֵּשׂ אֶת־עֲצָמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת־עֲצָמוֹ
ב'אֲמוּנָה'.

כִּי יֵשׁ 'סוּבְלֵי חֲלָאִים' שֵׁישׁ לָהֶם 'מִכּוֹת'
מִפְּלֹאוֹת, וְהֵם סוּבְלִים הַחֲלָאִים רַק
בְּשִׁבִיל 'נְפִילַת הָאֲמוּנָה', בְּבַחֲיִנַת (דְּבָרִים כח,
ט): "וְהִפְלֵא ה' אֶת מִפְתָּךְ, מִכּוֹת גְּדֻלַּת
וְנִאֲמָנוֹת, וְחָלִים רָעִים וְנִאֲמָנִים",
"וְנִאֲמָנִים" דִּיקָא - כִּי הֵם בָּאִים עַל־יְדֵי
'פְּגַם־אֲמוּנָה'.

כִּי עַל־יְדֵי 'נְפִילַת־הָאֲמוּנָה' - בָּאִים 'מִכּוֹת'
מִפְּלֹאוֹת, שְׂאִין מוֹעִיל לָהֶם לֹא
'רְפוּאוֹת', וְלֹא 'תְּפִלָּה' וְלֹא 'זְכוּת־אֲבוֹת' -
כִּי כָּל אֵלּוּ הֵם בְּחִינַת 'אֲמוּנָה' וְכוּ'.

וְאִזְ צָרִיךְ לְצַעֵק מֵעֵמֶק הַלֵּב. וְעַל־יְדֵי־זֶה
נִתְגַּלִּים 'עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת', שִׁיּוּדְעִים לְתַת
עֲצָה לְנַפְשָׁם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִה שֶׁצָּרִיךְ.
וְעַל־יְדֵי־זֶה גְּדֻלָּה ה'אֲמוּנָה', וְנִתְתַקְּנַת.

וְאִזִּי חוֹזְרִים וְנִתְתַקְּנִים כָּל הַדְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים,
שֶׁהֵם: 'רְפוּאָה', ו'זְכוּת־אֲבוֹת',
ו'תְּפִלָּה'.

כִּי ה'עֲצוֹת', הֵם בְּחִינַת 'פְּלֵא', בְּחִינַת
(יִשְׁעִיָּה כח, א): "אוֹדָה שְׁמֶךָ כִּי עָשִׂיתָ
פְּלֵא עֲצוֹת מִרְחֹק" וְכוּ'.

וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְתַקֵּן וּמְקַבֵּל 'רְפוּאָה'
לְה'מִכּוֹת הַמִּפְּלֹאוֹת, שֶׁהֵם
בְּחִינַת: "וְהִפְלֵא ה' אֶת מִפְתָּךְ" וְכוּ'.

גַּם 'תְּפִלָּה' הִיא בְּחִינַת 'פְּלֵאוֹת', בְּחִינַת
(שְׁמוֹת טו, יא): "נִזְרָא תְּהִלַּת עֲשֵׂה פְּלֵא".

וְכֵן 'זְכוּת אָבוֹת', בְּבַחֲנֵינָת (תְּהִלִּים ע"ה, יב):
 "נֶגְדַת אָבוֹתֵם עָשָׂה פֶּלֶא".

וְהִנֵּה: עַל-יְדֵי שְׁמַעְלִין 'אֲמוּנַת-הַנְּפוּלָה',
 עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין 'גְּרִים', וְהֵם
 מְזִיקִין לְיִשְׂרָאֵל, בְּבַחֲנֵינָת (קְדוּשִׁין ע:): "קָשִׁים
 גְּרִים לְיִשְׂרָאֵל כַּסְפַּחַת". 'סַפַּחַת' הֵינּוּ
 'מַכּוֹת', בְּבַחֲנֵינָת 'מַכּוֹת מַפְלְאוֹת' הַנִּלְכָּד
 שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי נְפִילַת-הָאֲמוּנָה.

וּמַחְמַת שְׂאֵלוֹ הַגְּרִים נַעֲשִׂין מְלַקִּיטַת
 נְפִילַת הָאֲמוּנָה, עַל-כֵּן הֵם
 "קָשִׁים כַּסְפַּחַת".

וְלִהְנַצֵּל מִזֶּה - הוּא עַל-יְדֵי הַמְּגַנֵּם
 שְׂבַדוֹר וְכו'.

פב.

(חיי-מוהר"ן תקלו)

"וּמַחְלָאִים רָעִים וְרָבִים וְנֶאֱמָנִים" (בַּתְּפִלַּת
 נְשֻׁמַת בְּשַׁבַּת), רְאוּי לֹאמַר בְּכּוֹנֵה
 גְּדוּלָה, כִּי חֲסִדוֹשְׁלוֹם מִי יוֹדַע מָה רְאוּי
 לְבוֹא עָלָיו, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לֹאמַר בְּכּוֹנֵה וְכו':
 "אוֹתָנוּ הַצֵּלְתָּנוּ".

"וְכָל מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה"

(דְּבָרִים כח, סא)

פג.

(ח"א נו, א)

מִי שְׁפוּגֵם בְּ'אֲמוּנַת-חַכְמִים' וּפּוֹרֵץ גְּדָרֵם,
 אֵין רְפוּאָה לְמַכּוֹתוֹ, בְּבַחֲנֵינּוֹת (שַׁבַּת קי):
 "דְּלִמָּא חוּיָא דְרַבָּנָן טְרַקָה, שְׂאֵין לוֹ
 אִסּוּתָא".

כִּי הַפּוֹרֵץ גְּדָרֵם - עַל-יְדֵי-זֶה מְסִיר הַיָּדִים'
 מִן הַמְּלָאכִים, לְפִי בְּחִינּוֹת הַסֵּרְתוֹ
 מִדְּרָךְ דְּבְרֵי רַבָּנָן וְכו'. וּמַחְיָבִין אֲנַחְנוּ

לְהֶאֱמִין לְכָל דְּבַרְיהֶם, בְּבַחֲנֵינּוֹת (דְּבָרִים יז, יא):
 "לֹא תִסּוּר מִן הַדְּבָר" וְכו'. - וְלִהְקִים
 'אֲמוּנַת-הַנְּפוּלָה', הִיא עַל-יְדֵי בְּחִינַת 'נְדָר'
 וְכו'.

זֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים כח, סא): "מַכָּה אֲשֶׁר לֹא
 כְּתוּבָה בַּתּוֹרָה", "זֶהוּ מִיתַת תְּלַמִּיד-
 חָכָם" (תו"ל) - הֵינּוּ: הַמִּיתָה שֶׁתְּלַמִּידֵי-
 חַכְמִים מְמִיתִין אִיזְהוּ אָדָם.

כִּי חוֹלְאֵת הַבָּאָה לְאָדָם עַל שְׁעַבְרַת עַל
 דְּבְרֵי רַבָּנָן, אֵין לוֹ רְפוּאָה, וְהוּא מֵת מִן
 הַחוֹלְאֵת - זֶה הַמִּיתָה בָּאָה עַל-יְדֵי "מַכָּה
 אֲשֶׁר לֹא כְּתוּבָה בַּתּוֹרָה".

כִּי דְבָרִים שְׂלֵא נִכְתְּבוּ בַּתּוֹרָה, נִמְסְרוּ
 לְחַכְמִים, וְאֲנַחְנוּ מְצוּיִם לְשִׁמְעַת מֵהֶם.
 וַיֵּשׁ מִי שְׁמִזְלִיל דְּבַרְיהֶם, וְאֵין מְאֲמִין
 דְּבַרְיהֶם, מַחְמַת שְׁנַדְמָה לוֹ שְׁמַדְאוּרִיתָא
 אֵינּוּ בָּן, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִחְלָה בְּמַכָּה שְׂאֵין לוֹ
 רְפוּאָה, וּמֵת בָּהּ.

"וְהָיָה כֹּאֲשֶׁר שָׁשׁ ה' עֲלֵיכֶם לְהִיטִיב אֶתְכֶם
 וְלִהְרַבּוֹת אֶתְכֶם, כֵּן יִשְׁיֵשׁ ה' עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד
 אֶתְכֶם וְלִהְשִׁימִיד אֶתְכֶם" (דְּבָרִים כח, סג)

"הוּא אֵינּוּ שֵׁשׁ, אֲבָל אַחֲרִים מְשִׁיט, וְדִקָּא נְמִי
 דְּכְתִיב 'כֵּן יִשְׁיֵשׁ', וְלֹא כְּתִיב 'יִשׁוּשׁ'". (מַגְלָה י:)

"וּבְשִׁנְתַּחְבּוֹ בְּלִיָּה בִּימֵי הַמֶּן, הָיָה אוֹיְבֵיהֶן
 שְׂמַחִין לָהֶן". (רש"י שם)

פד.

(ח"ב סו)

"הוּא אֵינּוּ שֵׁשׁ" (מַגְלָה י:) - כִּי כְּשִׁישׁ
 לְיִשְׂרָאֵל אִיזְהוּ עֲנֵשׁ חֲסִדוֹשְׁלוֹם, זֶה
 נוֹגַע בְּעַצְמוֹ יִתְבַּרֵךְ כְּבִיכּוֹל - כִּי "שְׂמוֹ
 מְשִׁתָּף בְּשִׁמְנוֹ" (ירושלמי תענית פ"ב).

”וְהָיוּ חַיֵּיךָ תְּלֹאִים” (דְּבָרִים כח, טו)

פה.

(ח"א מז)

וְזֶה שְׁאֵמְרוּ חַז"ל (בְּרֵכוֹת כד. על דְּבָרִים כח, טו):
”וְהָיוּ חַיֵּיךָ תְּלֹאִים, זֶה הַתּוֹלָה
תְּפִלּוֹתֵינוּ”. גַּם אָמְרוּ: (מִנְחוֹת קג): **”זֶה הַקּוֹנֶה**
תְּבוּאָה מִן הַשּׁוּק” - הֵינּוּ: שְׁהַדְלוֹת' בָּא
 עַל-יַדֵּי אֲנֵינוּ הַתְּפִלּוֹת, עַל-יַדֵּי אֲנֵינוּ שֶׁל
 אֲמַת'.

”אֵלֶּה דְּבָרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה
לְכַרֵּת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מוֹאָב, מִלְּבַד
הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת אִתָּם בְּחֵרֵב” (דְּבָרִים כח, טז)

אין לה כל מצוה ומצוה שבתורה, שלא נכרתו
 עליה ארבעים ושמונה בריתות של שש מאות
 אֶלֶף וְשִׁלְשֵׁת אֶלְפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים.
 נמצא: לכל אחד מישראל, שש מאות אֶלֶף
 וְשִׁלְשֵׁת אֶלְפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים. מאי
 בינייהו? אמר רבי מִשְׁרַטְיָא, עֲרַבָא, וְעֲרַבָא
 דְּעֲרַבָא, אִיבָא בִּינֵיהוּ. (סוטה לו: לח.)

פו.

(חיי-מוהר"ן מג)

בְּהַתּוֹרָה **”תִּקְעוּ תוֹכְחָה”** (ח"ב ח) מוֹבָא:
 לְעֵנֵינוּ גְדֹל עֵצֶם הַמַּעֲלָה בְּשׂוֹזוּכֵינוּ
 שְׁנַתּוֹסֵף נֶפֶשׁ אֶחָד לְהַקְבּוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל, שְׁעַל-יַדֵּי־זֶה נִתְּרַבֵּין הַבְּתִים שֶׁל
 הַתְּפִלָּה אֶלֶפִי אֶלֶפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת, מַה שְׁאִין
 הִפֵּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהֵלֵב לְחַשֵּׁב.

כִּי אֵיתָא בְּסִפְרֵי־יְצִירָה (פ"ד מ"ב): **”שְׁתֵּי**
אֲבָנִים, בּוֹנוֹת שְׁנֵי בְּתִים; שְׁלֹשׁ אֲבָנִים,
בּוֹנוֹת שְׁשֵׁה בְּתִים; אַרְבַּע, עֲשָׂרִים־וְאַרְבָּעָה
בְּתִים; חֲמֵשׁ, מֵאָה־וְעֶשְׂרִים; שֵׁשׁ, שְׁבַע־
מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים” וכו'. עֵינֵי־שָׁם.

וְהֵנְנִי מְבָאָר לָךְ הַכֹּלֵל בְּזֶה, כְּדֵי שְׁתַּדַּע
הַשְּׁבוּן עֵצֶם רַבּוּי הַבְּתִים בְּבִירוֹ,
וְתִבִּין גְּדֻלוֹת הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ, וּמַעֲלַת הַקְּבוּץ
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כַּמָּה וְכַמָּה בְּתִים בְּלֵי שְׁעוֹר
וְעֵרֶךְ, נִתּוֹסְפִין וְנִתְּרַבֵּין, כְּשִׁנְתּוֹסֵף נֶפֶשׁ אֶחָד
לְהַקְבּוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּנ"ל.

וְהוּא: שְׁכָל מַה שְׁנַתּוֹסֵף אָבֵן אַחַת - אֲזִי
 נִתְּרַבֵּין הַבְּתִים, כַּמְסַפֵּר כְּפוֹלוֹת
 שֶׁל כָּל מְסַפֵּר הָאֲבָנִים הָאֵלוֹ, בְּכָל הַמְסַפֵּר
 שֶׁל כָּל הַצְּרוּפִים, שֶׁהֵם הַבְּתִים הַקּוֹדְמִים.

לְמַשָּׁל: בְּתַחֲלָה הָיוּ שְׁתֵּי אֲבָנִים, וְהָיוּ
 בּוֹנִים שְׁנֵי בְּתִים. הֵינּוּ: כִּי מִן תְּבָה
 שֶׁל שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, אֵין נַעֲשִׂין מְמֻנָּה כִּי־אֵם
 שְׁתֵּי צְרוּפִים. לְמַשָּׁל: א"ב, אֵין יְכוּלִין לְצַרְפֵּן
 כִּי־אֵם בְּשְׁנֵי צְרוּפִים, הֵינּוּ: א"ב ב"א.

וּכְשִׁנְתּוֹסֵף עוֹד אָבֵן, הֵינּוּ אוֹת ג', וְנַעֲשֶׂה
תְּבָה שֶׁל שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, כְּגוֹן
אב"ג - אֲזִי נִתְּרַבֵּין הַבְּתִים כְּפִי כְּפוֹלוֹת
מְסַפֵּר אֵלוֹ הָאֲבָנִים שֶׁהֵם שְׁלֹשׁ, בְּכָל הַמְסַפֵּר
שֶׁל הַבְּתִים הָרֵאשׁוֹנִים. דְּהֵינּוּ כְּפִי כְּפוֹלוֹת
מְסַפֵּר שְׁלֹשׁ, שֶׁהוּא מְסַפֵּר הָאֲבָנִים שֶׁל עֲכָשׁוּ
בְּמְסַפֵּר הַבְּתִים הַקּוֹדְמִים שֶׁהֵם שְׁנַיִם - הֵינּוּ:
שְׁלֹשׁ פְּעָמִים שְׁנַיִם, שֶׁהִיא שְׁשָׁה. וְעַל-כֵּן
”שְׁלֹשׁ אֲבָנִים, בּוֹנוֹת שְׁשֵׁה בְּתִים”.

וְכֵן אַחֲרֵי־כֵן כְּשִׁנְתּוֹסֵף עוֹד אוֹת אַחַת,
וְנַעֲשֶׂה תְּבָה שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, כְּגוֹן
אבג"ד - אֲזִי נִתְּרַבֵּין הַבְּתִים כַּמְסַפֵּר אַרְבַּע
פְּעָמִים שְׁשָׁה, שֶׁהוּא עֲשָׂרִים־וְאַרְבָּעָה.

וּכְשִׁנְתּוֹסֵף עוֹד אוֹת אֶחָד, וְנַעֲשֶׂה תְּבָה
שֶׁל חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת - אֲזִי
נִתְּרַבֵּין הַבְּתִים כַּמְסַפֵּר חֲמֵשׁ פְּעָמִים
עֲשָׂרִים־וְאַרְבָּעָה, שֶׁהוּא מֵאָה־וְעֶשְׂרִים.

וְכֵן כְּשִׁנְתּוֹסֵף עוֹד אוֹת אֶחָד, וְנַעֲשֶׂה תְּבָה
שֶׁל שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת - אֲזִי נִתְּרַבֵּין הַבְּתִים

כְּמִסְפַּר שֵׁשׁ פְּעָמִים מֵאֵה־וְעֶשְׂרִים, שֶׁהוּא שְׁבַע־מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים.

וְכֵן לְעוֹלָם: שֶׁכָּל מֵה שֶׁנִּתְרַבָּה אוֹת אֶחָד, נִתְרַבּוּ הַבְּתִים כְּפִי כְּפוּלוֹת כָּל מִסְפַּר הָאֲבָנִים הָאֵלוּ הַנִּמְצָאִים עִתָּה בְּמִסְפַּר כָּל הַבְּתִים שֶׁנִּבְנוּ מֵהָאֲבָנִים שֶׁהָיוּ מִקֶּדֶם. וְהֵבֵן הֵיטֵב.

וְעַיִן בְּפִרְדֵּס' (שער ל, שער־הצרוף), שֶׁם מִבְּאֵר עֲנִין זֶה. "וְדַעַת לְנִבּוֹן נִקְל" (משלי יד, ו) לְהֵבִין הַטַּעַם, מִי שֶׁיִּבֵּן הֵיטֵב מֵהוֹת הַצְּרוּפִים, וְאִין לְהֵאָרִיךְ בָּזֶה. וּמִזֶּה תִּבֵּן לְעֲנִין הַנִּפְשׁוֹת הַנִּלְכָּד, בְּנִלְכָּד.

וְהֵא לָךְ הַחֲשִׁבוֹן מִמִּסְפַּר כְּמֵה אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרָאִים אֲבָנִים, וְכֵן לְעֲנִין הַנִּפְשׁוֹת הַנִּלְכָּד וְכו':

- [ב' אֲבָנִים] בּוֹנוֹת שְׁתֵּי בְּתִים... 2 / [ג' פְּעָמִים ב'] שֶׁשָּׁה בְּתִים... 6 / [ד' פְּעָמִים שֶׁשָּׁה] כ"ד בְּתִים... 24 / [ה' פְּעָמִים כ"ד] ק"ך... 120 / [ו' פְּעָמִים ק"ך] תש"ך... 720 / [ז' פְּעָמִים תש"ך] 5040... / [ח' פְּעָמִים מִסְפַּר הַנִּלְכָּד] 40320... / [ט' פְּעָמִים מִסְפַּר הַנִּלְכָּד] 362880... / [י' פְּעָמִים מִסְפַּר הַנִּלְכָּד] 3628800... / [יא' פְּעָמִים מִסְפַּר הַנִּלְכָּד] 39916800... / [יב' פְּעָמִים מִסְפַּר הַנִּלְכָּד] 479001600... / [יג' פְּעָמִים מִסְפַּר הַנִּלְכָּד] 6227020800...

נִמְצָא: שֶׁמִּשְׁלֹש־עֶשְׂרֵה אֲבָנִים - נַעֲשִׂים: שֶׁשָּׁה אֲלָפִים וּשְׁנַיִם־מֵאוֹת וְשִׁבְעֵה־וְעֶשְׂרִים מִלִּיאָן וְעֶשְׂרִים־אֲלָפִים וְשִׁמּוֹנֵה־מֵאוֹת (6.227.020.800). וְעַל־פִּי דָרָךְ זֶה תַּחֲשַׁב לְעוֹלָם.

וְהֵבֵן הֵיטֵב: עַד הֵיכֵן הָרַבּוּי מֵגִיעַ, כְּשֶׁנִּתְוַסַּף אֶבֶן אֶחָד עַל הָאֲבָנִים, הֵינּוּ נִפְשׁ אֶחָד עַל הַקְּבוּצָה־הַקְּדוּשָׁה שֶׁל הַנִּפְשׁוֹת

שֶׁהָיוּ כְּבָר. הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ לְשִׂמְחָה בְּאֵלוּ הַבְּתִים, אֲשֶׁר עָלִיהֶם נֶאֱמַר: "וְשִׂמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי" (ישעיה נב, ז), כְּמוֹכֵן בְּהַתּוֹרָה הַנִּלְכָּד. אֲשֶׁר־י הַזִּכָּה לָזֶה.

וְעַיִן בְּסִפּוּר 'לְקוּטֵי־הַלְכוֹת' (צִיצִית ז, ד; פְּרִי־חַד וְרַבִּיָּה ה, יב), מֵה שֶׁכְּתִבְתִּי בְּעֲנִין זֶה עַל מֵאָמַר בְּסוּטָה (לז: לח.): "אִין לָךְ כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שְׁלֹא נִכְרְתוּ עָלֶיהָ אַרְבַּעִים וְשִׁמּוֹנֵה בְּרִיתוֹת שֶׁל שֵׁשׁ מֵאוֹת אֲלָפִים וְשִׁלְשֵׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים וְכו', עַד עֲרַבָּא וְעֲרַבָּא דְעֲרַבָּא" וְכו'. וְעַיִן־שֶׁם בְּפִרוּשׁ רַש"י וְתוֹסְפוֹת, וְהַגְּהוֹת מֵהַרְש"ל.

וְהֵא לָךְ הַחֲשִׁבוֹן בְּקִצּוֹר מִמִּסְפַּר הַבְּרִיתוֹת הַנִּלְכָּד:

אַרְבַּעִים־וְשִׁמּוֹנֵה פְּעָמִים שְׁשִׁי־מֵאוֹת אֲלָפִים וְשִׁלְשֵׁת־אֲלָפִים וְחֲמִש־מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים - עוֹלָה: עֶשְׂרִים־וְשִׁמּוֹנֵה מִלִּיאָן וְתִשְׁע־מֵאוֹת וְשִׁבְעִים־אֲלָפִים וְאַרְבַּע־מֵאוֹת (28,970,400).

תַּרְיִ"ג פְּעָמִים כָּל הַנִּלְכָּד - בִּי עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה מִתַּרְיִ"ג [שְׁשִׁי־מֵאוֹת וְשִׁלְשֵׁת־עֶשְׂרִים] מִצְוֹת, נִכְרְתוּ כָּל הַבְּרִיתוֹת הַנִּלְכָּד - עוֹלָה: (17,758,855,200).

וְלִמָּאן־דְּאָמַר עֲרַבָּא וְעֲרַבָּא דְעֲרַבָּא - צְרִיכִין לְכַפֵּל עוֹד: שְׁשִׁי־מֵאוֹת אֲלָפִים וְשִׁלְשֵׁת־אֲלָפִים וְחֲמִש־מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים כָּל הַנִּלְכָּד, כְּמוֹכֵן שֶׁם בְּפִרוּשׁ רַש"י וְתוֹסְפוֹת, עַיִן־שֶׁם הֵיטֵב - עוֹלָה: (10,718,357,055,960,000).

וְזָכַר הֵיטֵב: שֶׁהֵם שְׁבַע־עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת צִיפְעַר (מִסְפָּרִים), שֶׁהוּא מִסְפַּר גְּדוֹל וּמְפֹלֵג מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר אִין לְשַׁעַר - בִּי

הם יותר מעשרת-אלפים פעמים 'מילי-מיליאן'.

ואם ידעת מספר ה'מילי-מיליון', שהוא 'מיליאן' פעמים 'מיליאן', אשר נודע לבעלי-חשבון: אשר אם יחיה האדם חמשה-עשר אלף שנים, ויותר - אינו מספיק לספר מספר הזה אחד לאחד, אפלו לחשבון שיכולים לספר מספר מאה במינוט [בדקה] אחת. ודבר זה מבאר לכל הרוצה לבוא לחשבון הזה.

וזוה ידוע: שעל 'מילי-מיליאן' אחד, אין צריכין לסדר ולצדף רק מספר שלש-עשרה אותיות ציפער [מספרים]. וכאן במספר כפולות הבריות הנ"ל, עולה החשבון עד במספר שבע-עשרה אותיות, שזה המספר גדול ועצום ורב מאד. כי הוא עשרת-אלפים פעמים 'מילי-מיליאן', ועוד שבע-מאות ושמונה-עשרה פעמים 'מילי-מיליאן'. מלבד כמה וכמה אלפים פעמים 'מיליאן' שבשאר החשבון.

ועתה בוא וראה והבן: שאחר כל עצם רבוי הבריות שהתחייב כל אחד מישראל על כל מצוה ומצוה, אפלו למאן דאמר ערבא דערבא, אף-על-פי-כן: כשמקרבין נפש אחת לקבוץ הקדוש של עשרים מישראל - עולים הבתים בכפלי-כפלים כמה פעמים יותר, מפל עצם מספר רבוי הבריות הנ"ל.

דק עין ותשפח: על-פי מה שכתבנו לעיל במספר העולה מהצדדים הנעשים משלש-עשרה נפשות. ואחר-כך תחשב ארבע-עשרה פעמים. ואחר-כך חמש-עשרה פעמים. עד שבאין לחשבון: שממספר עשרים נפש מישראל, נצטרפין צדדים

תשע-עשרה אותיות ציפער [מספרים] - כי עולה לסך: (2,432,902,005,471,040,000).

הראית אחי: כמה וכמה עולה מספר הצדדים מעשרים נפשות, שהם כפלי-כפלים ממספר הבריות הנ"ל. וכשמוסיפין עליהם עוד נפש אחד, שאז נכפל עשרים-ואחת פעמים בכל הנ"ל. מפל-שפן וכל-שפן עוד אחד ועוד אחד.

עמד מרעיד ומשתומם: כמה וכמה אלפי-אלפים ורבי-רבבות בתים נעשים מהצדדים, מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב, כמוכן בספר יצירה לענין 'צדדי-אותיות'.

ועל-ידי-זוה יכול לצאת ידי הערבות וכל עצם מספר רבוי הבריות הנ"ל. והכל בכח הצדיקים-האמתיים המפלגים במעלה, העוסקים בענין הבתים הקדושים של נפשות ישראל, שהם בחינת שכנים שנתוספין על הקבוץ-הקדוש, כמו שמבאר על פסוק (ישעיה לג, כד): "ובל יאמר שכן חליתי" בלקוטי תנינא סימן ח', עין-שם היטב, וכמה שכתבנו בהלכות הנ"ל.

שים לבך היטב, ותשוב ותתפלא, תספור שערות ראשה, וארכבותיה דא לדא יהיו נקשו, מאימת גדלתו של יוצר בראשית, ומאימת גדלת הצדיקים הקדושים האמתיים, וכמה גדל הזכות של הזוכה לחסות בצל-פנפיהם, ולהיות נמנה עם נדיבי עם השם של הקבוץ שלהם.

מפל-שפן וכל-שפן מי שזוכה לדבר עם חברו ביראת-שמים עד שמביאו לידי מעשה שיעסק בתורה ובתפלה באמת ובתמימות, עד שיתוסף גם-כן על הקבוץ הקדוש. אשריהם אשרי

"ולא נתן ה' לכם לב לדעת וגו' עד היום הזה. ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר" (דברים כט, ג-ד)

פז.

(ח"א טו, ג)

עקר ה'דעת' הוא ב'לב', כמו שכתוב (דברים כט, ג): "ולא נתן לכם לב לדעת".

פת.

(ח"א קנד)

ה'דעת' צריך להיות ב'לב', כי גם עכו"ם יש לו דעת, אך הוא בלא לב. אך עקר ה'דעת', כשהוא ב'לב', כמו שכתוב (דברים ד, לט): "וידעת היום, והשבת אל לבבך", כמו שכתוב (שם כט, ג): "ולא נתן לכם לב לדעת", דיקא.

פט.

("אמר המעתיק" בתחלת לקוטי-הלכות, ארח-חיים ח"ג; השתפכות-הנפש, פתיחה)

איתא במסכת 'עבודת-הזרה' (ה.ה): "תנו רבנן: 'מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה' (דברים ה, כה). אמר להם משה לישראל: 'כפויי-טובה בני כפויי-טובה', בשעה שאמר הקדוש-ברוך-הוא לישראל: 'מי יתן והיה לבבם זה להם', היה להם לומר: 'תן לנו אתה' וכו', אך משה לא רמזה לישראל, אלא לאחר ארבעים שנה, שנאמר (שם כט, ג-ד): 'ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר וגו' ולא נתן ה' לכם לב לדעת'. אמר רבה: שמע-מנה, לא קאי אנש אדעתה דרבה, עד ארבעין שנין".

רש"י: "לא רמזה" - לתוכחה זו, אלא לאחר ארבעים שנה, במשנה-תורה בערבות-מואב אמר להם: 'ולא נתן לכם לב

חלקם. "עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחפה לו" (ישעיהו סד, ג).

ובזה תוכל להבין: מה שאמרו רז"ל במשנה (עוקצים פ"ג מ"ב): "עתידי הקדוש-ברוך-הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י [שלש מאות ועשרה] עולמות".

והדבר נפלא ונשגב מדעת האדם: איך יתרבו אלפי-אלפים ורבי-רבבות עולמות בל-כה, עד שיגיע לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות? - כי מימות-עולם עד הסוף, בודאי נמצאים צדיקים רבים מאד, וכמו שכתוב: "אספרם מחול ירבון" (תהלים קלט, יח). וגם פתיב (ישעיהו ס, כא): "ועמד כלם צדיקים" - כי בודאי כל ישראל יזדככו ויהיו בכלל צדיקים.

אך עליפי חשבון הנ"ל של עצם מספר הבתים שנעשים על-ידי הקבוץ של ישראל בכל-פעם שנתוסף עליהם שכן אחד - על-ידי-זה יעלו לעולמות רבים עד אין מספר.

אף עליפי שבודאי בכל עולם ועולם, בודאי יש בו אלפי אלפים ורבי רבבות בתים - אף-על-פי-כן עצם מספר הבתים הנ"ל על ידי הצרופים הנ"ל, ממאה נפשות, ומאלף ומיותר וכו' וכו', עולה עד אין חקר ואין מספר, מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב. עד שיהיה נעשה מהם ש"י עולמות לכל אחד ואחד, ובכל עולם ועולם יהיו אלפי-אלפים ורבי-רבבות בתים.

שים לבך היטב לכל-זה, והבן היטב, כי "דעת לנבון נקל" (משלי יד, ו). והעקר שתהיה באמת ובתמימות.

לְדַעַת' - שְׁתַּהֲיוּ יוֹדְעִים לְשֹׂאֵל מֶה הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא מִבְּקֵשׁ מִכֶּם. אֲלֵמָא: אַף מִשָּׁה
רַבְּנֵנוּ עָלְיוֹ-הַשְּׁלוֹם לֹא נִזְכָּר לְתַת עַל לְבוֹ דְּבַר
זֶה, עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה. "שְׁמַע מִנֶּה לֹא קָאִי
אַנְשׁ אֲדַעְתָּה דְרַבְּהָ" - לְדַעַת סוּף דַּעְתּוֹ
וְתַבּוּנָתוֹ, עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה, שְׁהָרִי מִשָּׁה לֹא
רַמְזָה לְיִשְׂרָאֵל עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה.

וְכָתְבוּ ה'תּוֹסְפוֹת': "עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה
לֹא קָאִי אַנְשׁ וְכוּ"
- פִּרְשׁ רַש"י: 'שְׂאֵף מִשָּׁה לֹא נִזְכָּר. וְאִם-
תֵּאמַר: אִמָּאִי כָּעַם מִשָּׁה עַל יִשְׂרָאֵל, הֲלֹא
גַם הוּא לֹא נִזְכָּר? וַיִּשִׁי-לוֹמַר: שְׁלִפִי שֶׁהוּא
לֹא הָיָה צָרִיךְ לְתַפְלָה זֹו, לֹא נָתַן לֵב עַד
אַרְבָּעִים שָׁנָה, דְּקָם אֲדַעְתָּה דְרַבְּהָ. אֲבָל
יִשְׂרָאֵל שְׁהִיוּ צָרִיכִים לְתַפְלָה זֹו, הָיָה לָהֶם
לְהַתְּבוּנָן מֵאוֹתָהּ שְׁעָה, שְׁהָרִי כְּבָר חֲטָאוּ
בַּעֲגָל וּבַמְּרַגְלִים. עַד-כָּאן-לְשׁוֹנוֹ.

וְכָתְבוּ ה'מְהֵרָשׁ"א' בְּאַגְדוֹת, בְּדַבּוּר-
הַמְּתַחִיל "הָיָה לָכֶם
לוֹמַר תָּן וְכוּ": "הֲגַם שְׂאֵמְרוּ חַז"ל (בְּרַכּוֹת ל:ג)
מְגַלָּה כה. גְּדָה טז:): 'הַכֹּל בִּידֵי-שָׁמַיִם חוּץ
מִיְרֵאת-שָׁמַיִם' - מִכָּל-מְקוֹם פְּשִׁיטָא, דְּבִיד
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְהַטוֹת לֵב בְּנֵי-אָדָם
לְטוֹבָה - דְּכַמָּה כְּתוּבִים מוֹרִים עַל זֶה".

וּמִכָּל-זֶה מְבָאָר לְעֵיד-הָאֵמֶת: כִּמָּה
מְזַהֲרִים חַז"ל עַל 'הַתְּבוּדוֹת',
דְּהִינּוּ לְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ לְפָנֵי הַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ,
וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו שִׁיתָן לָנוּ יְרֵאת-שָׁמַיִם
לְבַלְתִּי נַחְטָא.

אַף-עַל-פִּי "שֶׁהַכֹּל בִּידֵי-שָׁמַיִם חוּץ
מִיְרֵאת-שָׁמַיִם" - אַף-עַל-פִּי-
כֵן הַכֹּל בִּידוֹ, וְצָרִיכִין לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ
דִּיקָא עַל-זֶה, כִּמּוֹ שְׁמִבְאָר הַיֵּטֵב בְּגִמְרָא
הַזֹּאת: שְׁמִשָּׁה הַתְּרַעַם עֲלֵיהֶם מְאֹד, וְקָרָא

אוֹתָם 'כְּפּוּיֵי-טוֹבָה' עַל שֶׁלֹּא אָמְרוּ לְהַשָּׁם-
יִתְבָּרַךְ: "תָּן לָנוּ אֶתָּה", שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יִתָּן
לָהֶם 'יְרֵאת-שָׁמַיִם', וְכַמְבָּאָר שָׁם
ב'מְהֵרָשׁ"א' חַז"ל.

אֲבָל צָרִיכִין לְהַכְנִים עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד
בְּהַלְמוּד שֶׁל 'הַתְּבוּדוֹת' - דְּהִינּוּ:
לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד: "תָּן לָנוּ אֶתָּה
יְרֵאת-שָׁמַיִם!" - וְלְבַלִּי לְפַל בְּדַעְתּוֹ בְּשׁוּם
אִפְּן. עַד שְׂאֵמְרוּ חַז"ל שָׁם: "שְׂאֵף מִשָּׁה לֹא
רַמְזָה לָהֶם, כִּי אִם בְּסוּף אַרְבָּעִים שָׁנָה, כִּי
אֵין אָדָם עוֹמֵד עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבּוֹ עַד
אַרְבָּעִים שָׁנָה".

רֵאָה וְהִבֵּן הַיֵּטֵב: כִּמָּה צָרִיכִין לְעַסֵּק בְּזֶה,
לְהִבִּין סוּף דַּעְתָּם שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ-
זְכוֹרֵנָם-לְבִרְכָה שֶׁהִזְהִירוּ אוֹתָנוּ עַל-זֶה, כִּי
הַבַּעַל-דְּבַר מַחְלִישׁ מְאֹד דַּעְתּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד, כָּאֵלוֹ עָלְיוֹ לֹא פּוֹנֵי רַבּוֹתֵינוּ-זְכוֹרֵנָם-
לְבִרְכָה, לְפִי עֲכִירַת מַעֲשָׂיו וְקִשְׁיוֹת עֲרַפּוֹ
וְכוּ'.

אֲבָל בְּאֵמֶת אֵינּוּ כֵן, רַק הַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ
רוֹצֵה: שֶׁנִּבְיָן בְּעַצְמָנוּ סוּף דַּעְתּוֹ,
שְׂרַצוֹנוֹ וְחַפְצוֹ שֶׁנִּבְקֵשׁ אוֹתוֹ תָּמִיד: "תָּן לָנוּ
אֶתָּה לֵב טוֹב וְכָשֵׁר לְיְרֵאָה אֶת שְׁמוֹ!"

וְעַיֵן הַיֵּטֵב ב'תּוֹסְפוֹת' חַז"ל, מֶה שֶׁכָּתְבוּ
בְּתַרוּצָם: "שְׁמִשָּׁה בְּעַצְמוֹ לֹא שָׁם
לְבוֹ כָּל-כְּפֹךְ לְזֶה, כִּי הָיָה צָדִיק גָּדוֹל, וְלֹא הָיָה
צָרִיךְ לְתַפְלָה זֹו. אֲבָל יִשְׂרָאֵל שְׂרָאוּ שֶׁכְּבָר
נִכְשְׁלוּ בְּעִבְרוֹת גְּדוֹלוֹת, בַּעֲגָל וּבַמְּרַגְלִים -
הָיָה לָהֶם לְהַכְנִים עַצְמָם לְכוּן דַּעַת הַשָּׁם-
יִתְבָּרַךְ, שְׂרַצוֹנוֹ, שֶׁיִּבְקֶשׁוּ אוֹתוֹ: 'שִׁישְׁמְרֵם
מִעִבְרוֹת, וְשֶׁהוּא יִתָּן לָהֶם יְרֵאת-שָׁמַיִם!' -
שְׁזֶה עֲנִיָּן: 'תָּן לָנוּ אֶתָּה' חַז"ל".

וְהָרִי מְבָאָר ב'תּוֹסְפוֹת' חַז"ל: הַפּוֹךְ הַדַּעַת
שֶׁל קִצַּת הַמְּהַפְּכִין אֶת הָאֵמֶת

שְׂאוּמְרִים: שְׂאִין רְאוּי לְעֶסֶק בְּהִתְבוּדָדוֹת' לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנָי הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ בִּי־אִם גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים, אָבֵל לֹא 'בְּנֵי־הַנְּעוּרִים, וּבְפָרֵט 'אֲנָשִׁים מְגַשְׂמִים' וְכוּ'.

וְהָרִי מִבְּאֵר בְּתוֹסְפוֹת' הַנ"ל, הַהֲפוּךְ מִמֶּשׁ: שְׂאֵדְרָבָא, מִשָּׁה רַבְּנוּ עֲלִי־הַשְּׁלוֹם לֹא הָיָה צָרִיךְ לָזֶה בְּלִפְנֵי, כִּי הָיָה צְדִיק גְּדוּל. אָבֵל עַל יִשְׂרָאֵל דִּיקָא הַקְּפִיד מְאֹד - מֵאֲחֵר שֶׁיִּדְעוּ אֶת מְדַרְגָּתָם הַפְּחוּתָהּ, מִחֲמַת זֶה דִּיקָא הָיוּ צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּהִתְבוּדָדוֹת, וּלְהִבִּין הֵיטֵב סוּף דְּעֵתוֹ שֶׁל הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ.

שְׂאֵף־עַל־פִּי שֶׁהוּא עֲצָמוֹ אוֹמֵר: "מִי יִתֵּן" וְכוּ', שְׁנֵרָאָה מִזֶּה שְׂאִין הַדָּבָר בִּידוּ, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ רַז"ל: "הַכֹּל בְּיַד־שָׁמַיִם, חוּץ מִיִּרְאֵת־שָׁמַיִם" - אֵף־עַל־פִּי־כֵן רְצוֹנוֹ שֶׁנִּבְקֶשׁ אוֹתוֹ: "תֵּן לָנוּ אֶת־הַ" - שֶׁזֶּה הוּא עֲנִין ה'הִתְבוּדָדוֹת' - לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ

בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, וּלְהִתְחַנֵּן וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל נַפְשׁוֹ: "שִׁיתֵּן לָנוּ בְּרַחֲמֵינוּ יִרְאֵת־שָׁמַיִם לְבָל יִחָטָא עוֹד" וְכוּ'.

כִּי בְּאֵמַת לְאֵמַתוֹ: הַכֹּל בִּידוֹ יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁכְּמָה פְּסוּקִים וּמֵאֲמָרֵי חַז"ל מְזוּרִים עַל־זֶה, וְכְמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּמִהְרֵשׁ"א הַנ"ל, רַק שֶׁרְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ דִּיקָא, לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ עַל־זֶה.

וְזֶה בְּעֲצָמוֹ פּוֹנֵת: "מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם" - הֵינּוּ: שִׁישִׁימוּ לָבָם הֵיטֵב לָזֶה, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד עַל־זֶה, וְלוֹמֵר: "תֵּן לָנוּ אֶת־הַ" וְכוּ'! - וְאֵז בּוֹדָאֵי יִזְכֶּה אוֹתָם הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ לִירְאֵת־שָׁמַיִם וּלְכָל־טוֹב.

וְעַיִן הֵיטֵב בְּגִמְרָא הַנ"ל, וְתַבִּין: כְּמָה וְכְמָה רְצוֹן הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ: שֶׁכֹּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִבְקֶשׁ אוֹתוֹ עַל 'יִרְאֵת־שָׁמַיִם', שֶׁזֶּה הוּא עֲנִין ה'הִתְבוּדָדוֹת' שֶׁהִזְהִירוֹנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זצ"ל, פְּעָמִים אֵין מְסַפֵּר, אֲשֶׁרֵי שִׁיאֲחַז בָּזֶה.

סליחות ושלש-עשרה מדות

א.

(ח"א ח, א"ב ג"ד ח)

הנה יקר גנחתי ונה (שקורין: קרעכץ) מאיש ישראל, כי הוא שלמות ההסרונות, כי על ידי הנשימה שהוא הרוח-חיים, נברא העולם וכו'. והוא גם בן חיות האדם, כי חיות האדם הוא הנשימה וכו'.

נמצא: כי עקר חיות כל הדברים הוא בבחינת רוח. וכשיש הסרון באיזה דבר, עקר ההסרון הוא בבחינת ה'רוח-חיים' של אותו הדבר, לאשר הרוח הוא המקום הדבר - וה'אנחה' הוא אריכת הנשימה'.

והוא בבחינת 'ארץ אפים' (שמות לד, ו) - דהינו "מאריך רוחה" (תרגום שם; ירושלמי תענית פ"ב ה"א) - ועל-כן פשמתאנח על ההסרון ומאריך רוחה, ממשיך רוח-חיים' להסרון.

אך מאין מקבלין ה'רוח-חיים'?! - מהצדיק והרב שבדור וכו', כי עקר רוח-חיים' הוא בהתורה, והצדיקים דבקים בתורה. - וכשהוא מקשר להצדיק והרב שבדור, אז פשהוא מתאנח ומאריך רוחה, ממשיך ממנו רוח-חיים'.

אך רשעים "הדוברים על צדיק עתק בנאווה ובוז" (תהלים לא, יט) - מאין מקבלין הם הרוח להשלים ההסרון?!

אך יש רב דקלפה, בחינת עשו, כמו שכתוב (בראשית לג, ט): "יש לי רב". בחינת "אלופי עשו" (שם לו, מ), ותרגומו:

"רברבי עשו". ומהם מקבלין הרשעים ה'רוח', והוא בחינת 'רוח הטמאה' וכו'. וזהו בחינת (ירושלמי תענית פ"ב ה"א): "ארץ אפים לרשעים" וכו'.

אך הדבוק בצדיקים - מקבל ה'רוח-חיים' שלמות ההסרון, מהצדיק והרב דקדשה'.

ועל-כן "ואיש חכם יכפרנה" (משלי טז, יד) - כי ה'הסרון' הוא מחמת 'עוונות' וכו'. ועל-כן הצדיק הממשיך רוח-חיים' ומשלים ההסרון, מכפר העון.

והוא מגדל רחמנות ורחינות מהבורא יתברך-שמו, שצמצם עצמו להיות ה'רוח-חיים' אצל הצדיקים, דהינו: שהם יקבלו ה'רוח-חיים' מהתורה, והם ממשיכין רוח החיים' אל ההסרונות, ובזה מכפרין העוונות.

וזהו בחינת 'שלש-עשרה מדות' (שמות לד, ו): "ה' ה', א"ל רחום וחנון, ארץ אפים".

"ארץ אפים" - הוא בחינת ה'רוח', שהוא "מאריך רוחה" - בחינת 'אנחה' על ההסרון.

והינו: "ורב חסד ואמת" - כמו שאמרנו: שמקבלין ה'רוח-חיים' מהצדיק רב דקדשה, שהוא "רב חסד" - הפך עשו רב דקלפה, שהוא 'אדמוני' תקוף הדין.

וְהִינוּ: "וְאָמַת" - כִּי הַצַּדִּיק מְקַבֵּל הָרוּחַ-
חַיִּים מֵהַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרְאָת (מִלְאָכִי ב. ו):
"תּוֹרַת אָמַת הִיְתָה בְּפִיהוּ".

וְהִינוּ: "נֹצֵר חֶסֶד לְאֲלֹפִים" - לְאֲלֹפִים'
זֶה בְּחִינַת 'אֲלוֹפֵי עֲשׂוֹ, רַבְרַבִּי
עֲשׂוֹ, שֶׁהֵם רַב דְּקַלְפָּה'.

וְזֶהוּ: "נֹצֵר חֶסֶד" - שֶׁ'חֶסֶד, בְּחִינַת הָרַב
דְּקַדְשָׁה - נוֹצֵר וּמְמַתִּיק בְּחִינַת
'אֲלוֹפֵי עֲשׂוֹ, רַבְרַבִּי עֲשׂוֹ'.

וְזֶהוּ: "נִשְׂא עֵוֹן וּפְשָׁע" - כִּי עַל-יַדֵּי רוּחַ
הַחַיִּים שְׁלֵמוֹת הַחֶסֶד שֶׁמְמַשִּׁיכִין
מִהַצַּדִּיק עַל-יַדֵּי 'אֲנָחָה' - עַל-יַדֵּי-זֶה
נִתְּכַפְּרִין הָעוֹזְנוֹת כִּנ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'אַרְבַּע צִיצִית' - שֶׁהֵם בְּחִינַת
הָרוּחַ-חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז,
ט): "כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאִי הָרוּחַ".
שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה מְכַנְיַעִין הָרוּחַ-סְעָרָה, הָרוּחַ
שֶׁל הַמַּתְנַגְּדִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים-
אֲמִתִּיִּים, שֶׁמְמַשִּׁיכִין 'אַרְיֵכַת הָרוּחַ' שֶׁלָּהֶם
מ'הָרַב דְּקַלְפָּה וְכו'.

וְזֶה בְּחִינַת 'טְלִית לָבָן' - "שְׁנַתְעֻטָּה
הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא בְּטְלִית לָבָן, וְסִדֵּר
שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים" (ראש־הַשָּׁנָה
ז:). כִּי ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים,
הֵם בְּחִינַת הָרוּחַ-חַיִּים דְּקַדְשָׁה כִּנ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'טְלִית', שֶׁהוּא "אַרְבַּע כַּנְפוֹת"
(דְּבָרִים כב, יב) - בְּחִינַת "הָרוּחַ מֵאַרְבַּע
רוּחוֹת" כִּנ"ל.

וְהִינוּ 'טְלִית לָבָן' - הַפֶּךְ בְּחִינַת רוּחַ
דְּקַלְפָּה, בְּחִינַת 'עֲשׂוֹ, שֶׁהוּא
"אֲדַמּוּנִי כִּלּוֹ בְּאֲדַרְתַּ שִׁעָר" (בְּרַאשִׁית כה, כה).
וּפִרְשׁ רַש"י: "כְּטְלִית" - 'כְּטְלִית' דִּיקָא,
בְּחִינַת 'טְלִית דְּקַלְפָּה' - בְּחִינַת 'טְלִית

אָדוּם', שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָרוּחַ שֶׁל הַרְשָׁעִים'
כִּנ"ל.

וְעַל-יַדֵּי 'טְלִית דְּקַדְשָׁה, בְּחִינַת 'טְלִית
לָבָן, מְכַנְיַעִין אוֹתוֹ - כִּי מִשָּׁם
נִמְשָׁךְ הָרוּחַ-חַיִּים דְּקַדְשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת
'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים' כִּנ"ל.

וְעַל-כֵּן "נִתְּעֻטָּה הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא
בְּטְלִית לָבָן דִּיקָא, וְסִדֵּר לְפָנַי
מִשָּׁה 'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים'" - כִּי
עַל-יַדֵּי 'טְלִית דְּקַדְשָׁה, בְּחִינַת "אַרְבַּע
כַּנְפוֹת", שֶׁהוּא בְּבְחִינַת 'מְקִיף, שֶׁהוּא
בְּחִינַת הָרוּחַ-חַיִּים, בְּחִינַת (קִהְלֵת א. ו):
"סוּבֵב סִבֵּב הוֹלֵךְ הָרוּחַ" - נִכְנָע 'טְלִית
דְּקַלְפָּה, בְּחִינַת הָרוּחַ דְּקַלְפָּה'.

ב.

(ח"א מז)

'הָאֲרֵת-פָּנִים', הוּא תְּקוּן ו'אָמַת" (שְׁמוֹת
לד, ו), בְּחִינַת 'עֵקֵב, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז, כ): "תִּתֵּן אָמַת לְעֵקֵב" - וְהוּא
בְּחִינַת 'תְּפִלִּין'.

ג.

(ח"א ס, ו-בסוף)

יֵשׁ שְׁנַפֵּל מִכֹּל הַשְּׁבָעִים-פָּנִים, עַד שְׂאִי-
אֶפְשָׁר לְעוֹרְרוֹ בְּשׁוּם פָּנִים, כִּי-אִם
עַל-יַדֵּי 'סְפוּרֵי-מַעֲשִׂיֹת שֶׁל שָׁנִים
קְדַמוֹנִיּוֹת, שֶׁכֹּל הַשְּׁבָעִים-פָּנִים, 'שְׁבָעִים
שָׁנִים, מְקַבְּלִין חַיּוֹת מִשָּׁם.

וְזֶה בְּחִינַת 'עֲתִיק, בְּחִינַת זְקוּן, בְּחִינַת
'הַדְּרַת-פָּנִים, שֶׁכֹּל הַשְּׁבָעִים-פָּנִים'
מְקַבְּלִין 'חַיּוֹת' ו'הַדּוּר' מִשָּׁם.

וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת לד, ו): "וְרַב חֶסֶד" - כִּי
"הַלּוֹמֵד אֶת תְּלִמִּידוֹ הַלְכָה אַחַת,
עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד" (עַל-פִּי כְּתוּבוֹת צו. עֵין בְּפָנִים),

ה.

(ח"א קנה)

וְזֶה בְּחִינַת: "אָרְךָ אַפִּים" (שמות לד, ו) -
 הִינּוּ: מַה שְּׂאִינוּ יֵרָא מִשּׁוֹם דְּבַר, וְאִינוּ
 מִשְׁגִּיחַ עַל שׁוֹם בְּטוֹל וּבִלְבּוֹל בְּעִבּוּדָתוֹ, רַק
 עוֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ, זֶה בְּחִינַת: "אָרְךָ אַפִּים" -
 שְׂאִין שׁוֹם דְּבַר יָכוֹל לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ, כִּי לֹא
 אִכְפַּת לֵה שׁוֹם דְּבַר, רַק עוֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ
 בְּעִבּוּדָתוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

כִּי "אָרְךָ אַפִּים" הוּא תְּלוּי בְּבְחִינַת
 "אֱמוּנָה" - כִּי "כָּל־זִמְן שֵׁישׁ עֲבוּדָה־
 זָרָה, בְּעוֹלָם חֲרוֹן־אֵף בְּעוֹלָם" (ספרי פְּרַשְׁת
 רָאָה). אֲבָל עַל־יְדֵי אֱמוּנָה שְׁהוּא הַפֶּה
 עֲבוּדָה־זָרָה, נִתְבַּטַּל ה'חֲרוֹן־אֵף, וְזוֹכִין
 ל'אֲרִיכַת־אַפִּים' שְׁהוּא הַפֶּה הַחֲרוֹן־אֵף.

הִינּוּ: שְׂזוּכָה עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, ל'אֲרִיכַת־
 אַפִּים', שֵׁי־אֲרִיךְ אָפוֹ עַל כָּל דְּבַר
 בְּלִבּוֹל וּמְנִיעָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו בְּתַפְלָתוֹ
 וְעִבּוּדָתוֹ, שֵׁי־סָבַל הַכֹּל, וְלֹא יִתְעַצֵּב וְלֹא
 יִתְעַצֵּל עַל־יְדֵי־זֶה כָּלָל, רַק יַעֲצֹר רוּחוֹ וְלֹא
 יִכְפַּת לֵה כָּלָל, וַיַּעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ בְּעִבּוּדָתוֹ,
 וַיַּעֲבֹר עַל הַכֹּל, וְלֹא יַחּוֹשׁ עַל כָּל הַבְּלִבּוֹלִים
 וְהַמְּנִיעוֹת כָּלָל.

שְׁכָל־זֶה הוּא בְּחִינַת "אָרְךָ אַפִּים",
 שְׂזוֹכִין עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שְׁהוּא
 בְּחִינַת 'כַּח־הַגּוֹדֵל וְכַח־הַצּוֹמַח' - כִּי עַל־
 יְדֵי־זֶה הוּא גָּדֵל וְצוֹמַח וּמַצְלִיחַ בְּעִבּוּדָתוֹ, כִּי
 לֹא יוֹכֵל לְבַלְבֵּלוֹ שׁוֹם מוֹנֵעַ לְהַפִּילוֹ בְּעַצְבוֹת
 וְעַצְלוֹת חֲסוֹן־שְׁלוֹם, וְלִמְנַעוֹ עַל־יְדֵי־זֶה חֲסוֹן־
 וְשְׁלוֹם, רַק יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ בְּזְרִיזוֹת וְשִׂמְחָה
 וְכו'.

וְדַע: ש'אָרְךָ אַפִּים" תְּלוּי ב'אֲרִיךְ־
 יִשְׂרָאֵל, כִּי שֵׁם זוֹכִים לְבְחִינַת "אָרְךָ

וְעַל־כֵּן כְּשִׁמְעוּרְרוּ עִם אֵיזָה פָּנִים' שֶׁל
 ה'שְׁבַע־פָּנִים' שְׁמִלְבִּישׁ אוֹתוֹ - הוּא
 בְּחִינַת 'חֶסֶד סֶתֶם'.

אֲבָל כְּשִׁמְעוּרְרוּ עַל־יְדֵי 'סְפוּרֵי־מַעֲשֵׂי־טוֹת
 שֶׁל שָׁנִים קְדַמוֹנִיּוֹת' - הוּא בְּחִינַת:
 "וְרַב חֶסֶד" - כִּי כָּל ה'פָּנִים' וְכָל ה'חֶסְדִּים'
 מְקַבְּלִין מִשָּׁם.

ו'מְרַדְּכ־י' הוּא בְּחִינַת (שמות לד, ו): "רִ"ב
 חֶסֶד" - כִּי הֵם בְּמִסְפָּר־
 הַשָּׁוֶה [274] (מִחֲבֵרַת־הַקֶּדֶשׁ לְהָאֲרִיז"ל, פּוּרִים),
 בְּחִינַת 'עֵתִיק'.

ד.

(ח"א עב)

גַּם לְמַעַלָּה כְּבִיכּוֹל אֲצִלוֹ יִתְבָּרֵךְ, מְצִינוּ
 בְּחִינַת 'יִצְרֵ־הָרַע', כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ רַז"ל
 (בְּרֵאשִׁית־רַבָּה יב; רַש"י בְּרֵאשִׁית א, א): "בְּתַחֲלָה
 עָלָה בְּמַחְשָׁבָה לְבְרָא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת־
 הַדִּין" - שְׁזֶה בְּחִינַת 'יִצְרֵ־הָרַע', וְאַחֲרֵי־כֵן
 כְּבִיכּוֹל שָׁבַר ה'יִצְרֵ־הָרַע, "וְשִׂתַּף מִדַּת
 רַחֲמִים" וְכו'.

וּמִזֶּה הַכַּח נִשְׁתַּלְשַׁל וְנִמְשָׁךְ כַּח לְמַטָּה
 לְשִׁבְרֵ ה'יִצְרֵ־הָרַע' - כִּי לֹא־לֹא זֹאת
 לֹא הָיָה כַּח לְשִׁבְרֵ ה'יִצְרֵ־הָרַע'.

וְכֵן מִבְּאֵר לְשׁוֹן זֶה בְּגִמְרָא (יומא סז): "זו
 הִיא גְבוּרַת גְבוּרַתוֹ שְׁכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ,
 שְׁנוֹתָן 'אָרְךָ אַפִּים' לְרַשָּׁעִים".

נִמְצָא: שְׁמָה שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ כּוֹבֵשׁ מִדַּת־
 הַדִּין וּמֵאֲרִיךְ אָפוֹ - הוּא בְּחִינַת
 'שְׁבִירַת ה'יִצְרֵ־הָרַע' אֲצִלוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְעַיִן
 ב'זִהָר' בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת: שְׁבְחִינַת 'מִדַּת־הַדִּין'
 הוּא 'שִׁדְשׁ בְּחִינַת ה'יִצְרֵ־הָרַע'.

אפים". כי ארץ-ישראל הוא בחינת אמונה וכו', ועל-ידי אמונה זוכין לבחינת אריכת אפים כנ"ל.

נמצא: שעקר עבודת איש הישראלי, זוכין על-ידי ארץ-ישראל, שהוא בחינת אמונה, בחינת אריכת אפים, בחינת פתח-גודל וכתחצומח וכו', שאי אפשר לזכות לעבודת-השם באמת, בלאם על-ידי-זה, וכן"ל.

ועקר גדל ההשתוקקות וההתלהבות של משה-רבנו על-ידי השלום, שהיה מתלהב לארץ-ישראל כל-כך, היה רק בשביל מדה זאת של אריכת אפים, מחמת שראה ששם בארץ-ישראל זוכין לבחינת ארץ אפים".

וזה שאמרו רז"ל (סנהדרין קיא - על שמות לד, ח): "וימחר משה ויקד ארצה וישתחו", "מה ראה, ארץ אפים ראה". כי מחמת שראה בחינת ארץ אפים, שהוא תלוי בארץ-ישראל כנ"ל - על-כן ויקד ארצה - שהיה לבו בוער לארץ-ישראל, כדי לזכות לארץ אפים כנ"ל.

וזה שאמרו שם: "וחד אמר אמת ראה, מר אמר חדא ומר אמר חדא, ולא פליגי". כי ארץ-ישראל הוא בחינת אמת, כמבאר במקום-אחר (לקוטי-מורה"ן ח"א מז). ומסיק שם בגמרא: "שמע מנה ארץ אפים ראה" - כי עקר הוא בחינת אריכת אפים כנ"ל.

וצריך כל אדם לבקש מהשם-יתברך: "שיהיה לו פסופין וגעגועים לארץ-ישראל! וגם: שיהיה געגועים לכל הצדיקים לארץ-ישראל". והוא סגולה להפעם ולעצבות - כי כל הנועם באלו

עובד עפ"ם" (שבת קה). אבל ארץ-ישראל הוא בחינת אמונה, בחינת ארץ-אפים, הפך ה'פעם'.

[ב'שבחי-הר"ן כב: ואמר: שמתחלה היה כעסן גדול מאד מאד. ואחר-כך מחמת שרצה להיות איש כשר כרצונו יתברך, התחיל לשבר מדה זו של פעם, עד שזכה לשבר מדה זו של פעם. רק טוב, בלי שום צד קפיצא בעולם - זכה רק בארץ-ישראל.

אבל תכלית שבירת מדה זו מהפך אל הפך, דהינו להתהפך לטוב גמור, שלא יכפת לה כלל וככל שום דבר, ויהיה רק טוב, בלי שום צד קפיצא בעולם - זה זכה רק בארץ-ישראל, שם זכה לזה שנתבטל הפעם בתכלית הפטול, וזכה ונעשה טוב ממש, ולא נשאר בו שום צד קפיצא בעלמא.

עד שאחר-כך - אפלו מי שהיה עושה לו כל הרעות שבעולם, לא היה בלבו שום צד שנאה וקפדא עליו, אדרבא היה אוהבו ולא היה בלבו עליו כלל - פי היה רק כלו טוב ממש. וגדל עצם הפלגת מדת טובו, היה מפרסם לכל מפיריו, כי היה רק כלו טוב בלי שום צד קפדה וכעס כלל רק כלו טוב. וזה זכה בארץ-ישראל].

ו.

(ח"א רנו; חיי-מורה"ן קלו; פירפראות-לחכמה ח"א רנו)

שם את"ה, מסגל על הים להכניע הגלים. והסוד (תהלים פט, י): "בשוא גליו אתה תשבחם".

אמר המעתיק (הרב מטשעהרין ז"ל): שמעתי מאיש אחד ששמע מרבי שמעון: שהפירוש הוא כך: שאת"ה ראשי-תבות: א"ל תי"ו ה"א'.

על-כן צריכין לכתב חמשה מכתבים שקורין קוויטלעד' [פתקים], ועל כל קוויטל' יכתב שתי התבות: "ורב הסד" (שמות לד, ו) - שגימטריא שלו ר"פ, וחמשה פעמים ר"פ עולים אלף ת' [אלף וארבע-מאות], והחמשה קוויטלעד' בעצמם הם ה"א.

וזהו שם 'את"ה' מסגל על הים - הינו:
 'אל"ף תי"ו ה"א'.

ובשעת ה'רוח-סערה' חסו-שלום, ישליך
 'חמשה קוויטלעד' שכתוב בהם:
 "ורב חסד" - לתוך הים, ובודאי יועיל.

ורבי שמעון אמר: שהוא בעצמו
 השתמש בזה בהיותו על הים,
 והועיל לו מאד בעזרת-השם-יתברך. וקדם
 שנסע פעם שניה לארץ-ישראל, היה פה
 ברסלב, והלך להסופר, וכתב לו פמה
 קוויטלעד הנ"ל, על גויל ובכתב-אשורית.

ז.

(שיחות-הר"ן פט; חיי-מוהר"ן עא)

דע: שיש חבילות חבילות של עברות
 רחמנא-לצלן. כי "עברה גזירת
 עברה" (אבות פ"ד מ"ב) - הינו: כשאדם עובר
 עברה חסו-שלום, אזי 'עברה ראשונה'
 גזירת אותו לעשות 'עברות אחרות'
 השיכים לה. וכן כשעושה עברה אחרת חסו-
 ושלום, אזי גזירת גם-כן עברות השיכים לה.

ומכל חבילה וחבילה - נבראת פת אחת
 של מחבלים ומקטרגים (אבות פ"ד
 מ"א). והמחבלים צועקים: "הב לנא חיי, הב
 לנא מזוני" [תן לנו חיים, תן לנו מזון]. כי הוא
 ה'בעל-עברה', הינו שהוא ה'בעל של
 העברה, וצריך לתן להם חיי ומזוני.

כי עברה הראשונה עשה בלי הכרח, וצריך
 בודאי לתן לה מזונות. ואפלו העברות
 האחרות השיכים לעברה הראשונה שנגררו
 אחריה, צריך לתן להם גם-כן מזונות, ואף-
 על-פי שהיה פמו מכרח לעשותן, כי עברה
 הראשונה גררה אותן, כי יש להם טענה:
 "היה לך לעשות מצוה תכף אחר עברה

הראשונה, והיתה המצוה מגנה עליו!" -
 על-כן צריך לתן לכלם מזונות וחיות.

והתקון הוא: שילמד לעשות ולקיים
 השלש-עשרה מדות של רחמים
 וחסדים - דהינו: שיהיה לו רחמנות, וירבה
 לעשות חסד, ויקיים כל השלש-עשרה מדות
 של רחמים. ועל-ידי-זה מעורר למעלה כל
 השלש-עשרה מדות העליונים של
 רחמים.

ועל-ידי-זה נכנעין ועוברין המחבלים
 שנעשו על-ידי העברות,
 בבחינת (סליחות): "אל מלך יושב על פסא
 רחמים וכו', מוחל עוונות עמו מעביר
 ראשון ראשון". הינו: שעל-ידי השלש-
 עשרה מדות של רחמים - מעביר הקדוש-
 ברוך-הוא עברות הראשונים שבכל חבילה
 וחבילה.

ועכשו שהשם-יתברך ברחמיו העביר
 ובטל העוון ראשון ראשון שבכל
 חבילה וחבילה - מהיכן יקבלו 'שאר
 העוונות' של כל חבילה וחבילה 'חיות'
 מאחר שנתבטל ונפסק שרשם שהוא העוון
 הראשון שבכל חבילה וחבילה!?

אזי 'שאר העוונות', שבים ובאים אל
 השם-יתברך: "שיתן להם חיות!" -
 והשם-יתברך בעצמו נותן להם חיות! -
 ונפטר האדם מהם - כי אין צריך לתן להם
 עוד חיות עכשו, אחר שזכה לעורר רחמיו
 יתברך להעביר ראשון ראשון וכו' פנ"ל.

וזה בחינת: "אלמדה פשעים דרכיך
 והטאים אליך ישובו" (תהלים נא, טו).
 "דרכיך" - זה בחינת השלש-עשרה מדות
 - פמו שכתוב: "הודעני נא את דרכיך"

(שמות לג, יג), שְׁהֲרָאָה לוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת'.

הֵינּוּ: כְּשִׁלּוּמְדִים לַעֲשׂוֹת ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת' - אִזִּי "וַחֲטָאִים אֵלֶיךָ יִשׁוּבוּ" - שֶׁהַחֲטָאִים הַנִּשְׁאָרִים שְׁבֻכָל חֲבִילָה, שָׁבִים אֶל הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ חַיּוּת.

אֲךָ מֵאִין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן לָהֶם חַיּוּת?!
דַּע: כִּי יֵשׁ בַּפְּטָרָא-אֲחֵרָא בְּחִינַת 'רֵאשׁוֹן לְרֵאשׁוֹנִים', בְּחִינַת 'אָדוּם' שֶׁנִּקְרָא 'רֵאשׁוֹן' (פְּסָחִים ה.), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כה, כח): "וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי".

וְהוּא בְּחִינַת 'רֵאשׁוֹן לְרֵאשׁוֹנִים', שֶׁהוּא 'רֵאשׁוֹן' לְהַעֲבֹרֹת הָרֵאשׁוֹנִים' הַנִּלְכָּד, כִּי כָּלֵם נִמְשָׁכִים וּבָאִים עַל-יָדוֹ.

כִּי בְּאֵמֶת לְפִי גָדַל קִדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל - אִין רְאוּי לָהֶם כָּלֵם לַעֲשׂוֹת עֲבֹרוֹת חֹסֵי-וְשִׁלּוּם. רַק מִחֲמַת הַתְּקוּף הַגְּלוּת שֶׁסּוּבְלִים מִהֶאֱמוּת עַל-יְדֵי מַסִּים וְאֲרֻנְגִיּוֹת, מִחֲמַת זֶה בָּאִים לַעֲבֹרוֹת.

נִמְצָא: שֶׁכָּל הַעֲבֹרוֹת נִמְשָׁכִים עַל-יְדֵי 'אָדוּם', שֶׁאֲנֵנו מְסוּרִים בְּגִלוּת אֲצִלוֹ, וְהוּא בְּחִינַת 'רֵאשׁוֹן לְרֵאשׁוֹנִים' כַּנִּלְכָּד. - וְעַל-כֵּן הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן הָעוֹזְנוֹת עָלָיו, וְנִמְשָׁךְ לָהֶם חַיּוּת מִמֶּנּוּ.

וְכִלְיָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַרְחֻמְנוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֵה מְעוֹרְרִין ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים' כַּנִּלְכָּד.

אָבֵל הָעֲנִיִּים שֶׁאִין לָהֶם מִדַּת רַחֲמָנוּת, מִפְּנֵי שֶׁהֵם בְּחִינַת "תִּקְפָא דְדִינָא"

וְכִי וּמֵאַחֵר שֶׁאִין לָהֶם רַחֲמָנוּת, דְּהֵינּוּ בְּחִינַת ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים', וְאִין יְכוֹלִין לַעֲזֹרַר ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת' הָעֲלִיּוֹנִים - עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַנֵּן מֵהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ רַחֲמִים: "שִׁירְחֵם מֵעֲצָמוֹ יִתְבָּרֵךְ עִם ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת' שְׁלוֹ, וְיַעֲזֹר בְּרַחֲמָיו ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים, וְיַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן!"

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁאֲנֵנו מְבַקְשִׁים מֵהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ (תְּהִלִּים עט, ח): "אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רֵאשׁוֹנִים, מֵהַר יִקְדָּמוֹנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דָלוּנוּ מְאֹד!" - לְבַל יִזְכֹּר לָנוּ עֲוֹנוֹת הָרֵאשׁוֹנִים שְׁבֻכָל חֲבִילָה וְחֲבִילָה שֶׁל עֲוֹנוֹת. דְּהֵינּוּ: שִׁיעֵבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן שְׁבֻכָל חֲבִילָה וְחֲבִילָה, בְּחִינַת "מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן" - שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְמִילָא בְּטִלּוֹן וְנִסְתַּלְקִין שְׂאָר הָעוֹזְנוֹת.

אֲךָ לָזֶה הֵינּוּ צְרִיכִים לְקַיֵּם כָּל ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים' - בְּדֵי לַעֲזֹרַר ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת הָעֲלִיּוֹנִים' כַּנִּלְכָּד. וְעַל-זֶה אֲנֵנו מְבַקְשִׁין: "מֵהַר יִקְדָּמוֹנוּ רַחֲמֶיךָ" דִּיקָא מֵעֲצָמָךְ, "כִּי דָלוּנוּ מְאֹד", הֵינּוּ: כִּי אֲנַחְנוּ דְלִים וְאֲבִיּוֹנִים מְאֹד, וְאִין לָנוּ מִדַּת הַרְחֻמְנוּת כַּנִּלְכָּד, וְאִין לָנוּ כַּח שֶׁאֲנַחְנוּ נִזְכָּה לַעֲזֹרַר ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים'.

עַל-כֵּן אֲנֵנו פּוֹרְשִׁים בְּפִינּוּ לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ וּמִתְחַנְּנִים אֵלָיו: "שִׁיעֵזֹרַר בְּעֲצָמוֹ ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים! וְעַל-יְדֵי זֶה "אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רֵאשׁוֹנִים" וְכוּ' כַּנִּלְכָּד.

עַל-כֵּן אֲנֵנו פּוֹרְשִׁים בְּפִינּוּ לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ וּמִתְחַנְּנִים אֵלָיו: "שִׁיעֵזֹרַר בְּעֲצָמוֹ ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים! וְעַל-יְדֵי זֶה "אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רֵאשׁוֹנִים" וְכוּ' כַּנִּלְכָּד.

עַל-כֵּן אֲנֵנו פּוֹרְשִׁים בְּפִינּוּ לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ וּמִתְחַנְּנִים אֵלָיו: "שִׁיעֵזֹרַר בְּעֲצָמוֹ ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים! וְעַל-יְדֵי זֶה "אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רֵאשׁוֹנִים" וְכוּ' כַּנִּלְכָּד.

לקוטי-תפלות על 'סליחות' ו'שלש-עשרה מדות'

☪ [א] לקוטי-תפלות ח"ב מח ☪

(על-פי שיחות-ה"ר"ן פט, 'לדבק עצמו
בשלש-עשרה מדות של רחמים')

"אל תזכר לנו עונות ראשונים, מהר יקדמונו רחמיך פי דלוננו מאד".

רבנו של עולם, בעל הרחמים ובעל הסליחות, "אל מלך יושב על כסא רחמים, מתנהג בחסידות, מוחל עונות עמו, מעביר ראשון ראשון, מרבה מחילה לחטאים וסליחה לפושעים". רב חסד ומרבה להטיב, אשר רחמיך וחסדיך אינם כלים לעולם.

למדנו והורנו, איך להמשיך עלינו באמת בשלמות, שלש-עשרה מדותיך של רחמים.

באפן שנוזקה כל אחד ואחד, אפלו הגרוע שבגרועים והפחות שבפחותים, אפלו פמוני היום, להמשיך עלינו רחמיך וחסדיך הפשוטים שאין בהם שום תערובת דין כלל.

באפן שתמחל ותסלח ותכפר לנו, על כל חטאתינו ועונותינו ופשעינו, שחטאנו ושעונו ושפשענו לפניך מעודנו עד היום הזה.

ותעביר ראשון ראשון, עד אשר יתבטלו ויתכפרו כל העונות ממילא לגמרי.

רבנו של עולם, מה אומר לפניך יושב מרום, ומה אספר לפניך שוכן שחקים. אתה יודע כמה וכמה חטאים ועונות ופשעים ופגמים גדולים ונוראים שעשיתי מעודי עד היום הזה, עד אשר נעשו מהם כמה וכמה חבילות חבילות של עברות.

ואתה לבד יודע כל עברה ועברה איך נגררה ונמשכה מהעברה הראשונה השיכה אליה, וכן מעברה לעברה הסמוכה לה, עד אשר נעשית חבילה של עברות.

ובעונותי-הרבים חזרתי ועשיתי מחדש עברה, שהיא ראשונה לחבילה שניה, פי על-ידי חזרו ונמשכו ונגררו כמה וכמה עברות, ועברות מעברות, רחמנא-לצלן, עד שחזרה ונעשית חבילה שניה של עברות.

ובן עשיתי כמה פעמים, עד אשר השתרגו עלו על צוארי חבילות חבילות של עברות.

אוי לי וי לי, אוי, מי יעצר כח לזכור חלק אלה ורכבה ממצעי הרעים ויוכל לחיות, אם לא בדרך נסיה ונפלאותיה הנוראות.

ועתה אבי שבשמים. אבי שבשמים מה אעשה, אבי אב הרחמן מה

אֶפְעַל, לְהִיכֵן אֶפְנֶה, לְהִיכֵן אֲשׁוּטט,
לְהִיכֵן אֶבְרַח.

בַּמָּה אֲזַכֶּה לְהַמְשִׁיךְ פְּלִאי רַחֲמֶיךָ
וּחֲסָדֶיךָ הַפְּשׁוּטִים עָלַי, בְּאֶפֶן
שְׂאֵזְכָה עַל-כָּל-פָּנִים מַעֲתָה, לְהַנְצִיל
וּלְהַשְׁמֵר מִכָּל מָה שְׂאֲנִי צָרִיךְ לְהַנְצִיל
וּלְהַשְׁמֵר.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם,
רְבוּנוּ דְעֵלְמָא כְּלָא, מִי כְמוֹךָ
מְרַבֵּה לְהַטִּיב, מִי כְמוֹךָ רַב לְהוֹשִׁיעַ, רַב
סְלִיחוֹת וּבַעַל הַרְחָמִים.

עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ, וּסְלַח לָנוּ, וּמַחַל לָנוּ,
וּכְפֹר לָנוּ, כָּל הָעוֹנוֹת הָרֵאשׁוֹנִים
שֶׁבְּכָל חֲבִילָה וּחֲבִילָה, וְתַעֲבִיר רֵאשׁוֹן
רֵאשׁוֹן, בְּאֶפֶן שֶׁכָּל הָעוֹנוֹת הַנִּשְׁאָרִים
שֶׁבְּכָל חֲבִילָה וּחֲבִילָה, יָשׁוּבוּ אֵלֶיךָ, וְלֹא
יִקְטָרְגוּ עוֹד עָלֵינוּ כָּלֵל.

וְאַתָּה תְּרַחֵם עָלֵינוּ וְתַחְזֹר וְתַתֵּן אוֹתָם,
עַל הָרֵאשׁוֹן לְעוֹנוֹת רֵאשׁוֹנִים,
שֶׁ"הוּא עֲשׂו" "הוּא אָדוּם", אֲשֶׁר אֲנַחֲנוּ
בְּגָלוֹת אֶצְלוֹ. אֲשֶׁר הוּא הַגּוֹרֵם הָרֵאשׁוֹן
לְכָל הָעוֹנוֹת הָרֵאשׁוֹנִים וְהָאֲחֵרוֹנִים, עַל-
יְדֵי עֶצֶם הַגָּלוֹת הַמֵּר שְׂמַתְגַּבֵּר עָלֵינוּ בְּכָל
יוֹם, אֲשֶׁר "כָּשֶׁל כַּח הַסִּבֵּל".

אֲשֶׁר כְּמַעַט בְּכָל יוֹם מוֹצִיאִין הַדְּמִים
מִקְרֵב עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי רַבּוּי
הַמַּסִּים וְאֲרִנּוֹנִיּוֹת וְהַנְּתִינּוֹת שׁוֹנוֹת
וְהַגְּזִילוֹת וְהַשְּׁחָדִים שְׂמוֹצִיאִין מֵעִמָּךְ
יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר זֹאת הִיָּה בְּעוֹכְרָנוּ, כִּי עַל-
יְדֵי-זֶה בָּאנוּ לְכַמָּה וְכַמָּה עוֹנוֹת, כְּאֲשֶׁר
הוֹדַעְתָּ לָנוּ עַל-יְדֵי חֲכָמֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רַחֵם
עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעַת צָרָה
הַזֹּאת, "כִּי בָאוּ בָנִים עַד מִשְׁבֵּר, וְכַח אֵין
לְלָדָה".

רַחֵם עָלַי לְמַעַן שְׂמֶךָ, בְּאֶפֶן שְׂאֵזְכָה
עַל-כָּל-פָּנִים מַעֲתָה לְפַעַל בְּקִשְׁתִּי
בְּרַחֲמִים אֶצְלָךְ, שְׂתַעֲשֶׂה אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקֶיךָ
אֵלַי וְאֶת מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁמֵּר, וְלֹא אָשׁוּב עוֹד
לְכַסְּלָהּ.

רַחֵם עָלַי מְלֵא רַחֲמִים, בְּרַחֲמִים
הַיְדוּעִים לָךְ, שֵׁישׁ בְּהֵם כַּח
לְהוֹצִיאֲנִי מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁיִּרְדְּתִי בָּהֶם,
וְלָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּאֵמֶת מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם.

חַמֵּל עָלַי בְּחֲסָדֶיךָ, וְהוֹרְנִי דְרָכֶיךָ, וּזְכֵנִי
לְאַחֵז בְּמִדּוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשׁוֹת,
וּבְדַרְכֵי טוֹבָה וְרַחֲמֶיךָ, הַכְּלוּלִים בִּשְׁלֹשׁ-
עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שְׂאֵתָה מִתְּנַהֵג
בָּהֶם עִם בְּרִיּוֹתֶיךָ, שְׂאֵזְכָה גַם אֲנֹכִי לִילָךְ
בְּדַרְכֶיךָ, לְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת בְּרַחֲמָנוֹת
אֲמִתִּי, בְּכָל מִיַּנִּי רַחֲמָנוֹת הַכְּלוּלִים
בִּשְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים'.

וְאַזְכֶּה לְהִיּוֹת טוֹב לְכָל, וּלְהַשְׁפִּיעַ
צְדָקָה, וְטוֹב, וְחֶסֶד, וְרַחֲמִים,
לְכָל הַצְּרִיכִים חֶסֶד.

בְּאֶפֶן שְׂאֵזְכָה לְעוֹרֵר וּלְהַמְשִׁיךְ עָלַי
'שְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹתֶיךָ שֶׁל
רַחֲמִים'. שְׂתַרַחֵם עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל
בְּכָלֶם, וְתַמְחַל וְתַסְלַח וְתַכְפֹּר לָנוּ, עַל כָּל
חַטָּאתֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ הָרֵאשׁוֹנִים
וְהָאֲחֵרוֹנִים, וְלֹא יִהְיֶה נִשְׂאָר מֵהֶם שׁוּם

זכר ורשם כלל. ותמהר ותחיש לגאלנו
ולהוציאנו מהגלות המר והארץ הזו.

ותשמרנו ותצילנו מעתה, מכל מיני
חטאים ועונות ופשעים,
בשוגג ובמזיד באונס וברצון, ותשיבנו
אליו בתשובה שלמה, עד אשר נזכה
להיות כרצונה הטוב באמת תמיד, אנחנו
וזרענו וזרע זרענו מעתה ועד עולם.

ותתיה בעזרי ותושיעני, שאזכה לזכות
גם אחרים, שאזכה "ללמד
פושעים דרכיך", שילכו כלם בדרכיך
הקדושים, לאחז בדרכי טובך ורחמיך,
לרחם על הבריות בכל מיני רחמנות
וחסד הכלולים ב'שלש-עשרה מדות של
רחמים', ויקים בי מקרא שכתוב:
"אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך
ישובו".

מלא רחמים, אתה יודע כמה אני רחוק
מרחמנות, מלרחם על הבריות
כראוי, פי עני ואביון אנכי דל ונשחת,
ואין בידי לרחם על הבריות ולגמל
עמהם חסד ולהרבות בצדקה, אפלו חלק
אחד מאלף ורבבה מהראוי לפי רבוי
עונותי.

וגם מעט דמעט שיש בידי לפעמים
לתן צדקה ולגמל חסד, רבו
המניעות פנגדי בלי שעור, פי נתקלקל
הרבה הרחמנות אצלי, על-ידי חסרון
דעתי ועניותי בגשמיות ורוחניות.

ועתה מאין יבא עזרי, מאין תבא
תשועתי, במה אזכה להמשיך
עלי 'שלש-עשרה מדותיך של רחמים'.

על-כן באתי לפניך בעל הרחמים,
יהמו נא מעיך ורחמיך עלינו
למען שמך, ותמשיך עלינו 'שלש-עשרה
מדותיך של רחמים', בעצמך ובכבודך,
בלי אתערותא דלתתא כלל. פי בדלותנו
אין בנו כח לעוררם מלמטה על-ידי
רחמנותינו, פי דלוננו מאד, ואנו רחוקים
מרחמנות.

למענך למענך עשה, ולא לנו. ראה
עמידתנו דלים ורקים. עושה
צדקות עם כל בשר ורוח, לא כרעותינו
תגמול. מהר יקדמונו רחמיך מעצמך, פי
דלוננו מאד, ואין לנו כח לעורר רחמיך
על-ידי רחמנותינו.

רחם מלא רחמים, וזכור לנו ברית
שלש-עשרה, והעבר פשעינו
וחטאתינו ועונותינו מנגד עיניך, ותמחל
ותסלח ותכפר לנו על כלם, ולא יהיה
נשאר מהם שום רשם כלל, רק תהפך
אותם לטובה, שיהיו כל עונותינו
נתהפכין לזכיות, פאלו עשינו תשובה
שלמה הראויה להפך עונות לזכיות.

"פי לא על צדקותינו אנחנו מפילים
תחנונינו לפניך, פי על רחמיך
הרבים", בכח וזכות הצדיקים האמתיים
אשר המשיכו דרכי טובך ורחמיך
בעולם, וגלו לנו לבקש אותך, ולצעק
אליו, ולהפציר אותך תמיד, יהיה איך
שיהיה, בכחם הגדול לבד בטחנו לבא
ולהתחנן לפניך על כל אלה.

ואתה הטוב בעיניך עשה עמנו, פי
"אנחנו החומר ואתה יוצרנו

זֶה אֶתָּה מִתְפָּאֵר עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
אֶתְפָּאֵר".

☪ [ג] תפלות-הבקר י ☪

(על-פי 'לקוטי-הלכות' ציצית א - הבנויה על-פי
לקוטי-מוהר"ן ח"א כט, 'האי גברא דאזל בעי אתתא')

וְעַל-יְדֵי עֲטִיפַת נַפְשֵׁי בְּהַטְלִית, אֶזְכָּה
לְעוֹרֵר הַשְּׁלֹש-עֶשְׂרֵה מְדוֹת
שֶׁל רַחֲמִים, וְלְהַלְבִּישׁ אֶת הַשְּׂכִינָה
בְּלְבוּשֵׁי דְנְהִירֵין.

☪ [ד] תפלות-הבקר יא ☪

(על-פי 'לקוטי-הלכות' ציצית ב - הבנויה על-פי
לקוטי-מוהר"ן ח"ב יב, 'זאיה השעה לעולה')

וְנִזְכָּה, שְׂגָם אֶתָּה תִּתְבָּרַךְ תִּתְעַטֵּף
בְּטְלִית לְבָן, שֶׁהוּא טְלִית שֶׁל
רְצוֹן, וְתִסְדֵּר הַשְּׁלֹש-עֶשְׂרֵה מְדוֹת שֶׁל
רַחֲמִים עַל-יְדֵי הַצִּיצִית, וְתִמְלֵא עֲלֵינוּ
רַחֲמִים וְרְצוֹן וְסְלִיחָה וְכַפָּרָה, וְתִכַּפֵּר לָנוּ
עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ.

"כִּי אֶתָּה סָלַחַן לְיִשְׂרָאֵל וּמַחֲלֵן לְשִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי אֵין לָנוּ
מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלַח אֱלֹא אַתָּה". "בְּרוּךְ
יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן".

וּמַעֲשֵׂה יָדָךְ כְּלָנוּ. זְכוּר רַחֲמֶיךָ יְהוָה
וְחִסְדֶיךָ כִּי מְעוֹלָם הָמָּה. אַל תִּזְכֹּר לָנוּ
עֲוֹנוֹת רֵאשׁוֹנִים, מֵהֵר יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי
דְלוּנוּ מְאֹד. אֶתָּה יְהוָה לֹא תִכְלֵא רַחֲמֶיךָ
מִמֶּנִּי, חִסְדְּךָ וְאַמְתָּךְ תָּמִיד יִצְרוּנִי.
"יְהִיו לְרָצוֹן אִמְרֵי-פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ,
יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי".

☪ [ב] תפלות-הבקר א ☪

(על-פי 'לקוטי-הלכות' השבמת-הבקר א - הבנויה על-פי
לקוטי-מוהר"ן ח"א רפב, 'אזמרה לאלקי בעודי')

וְזָכַנִי לְעוֹרֵר הַשְּׁלֹש-עֶשְׂרֵה מְדוֹת שֶׁל
רַחֲמִים. שְׁעַל-יְדֵי הַשְּׁלֹש-
עֶשְׂרֵה מְדוֹתֶיךָ הַקְּדוּשִׁים, זוֹכֵין לְתַקֵּן
חֲטָא הָעֶגְלָה, שָׁבוּ תְלוּוִין כָּל הַחֲטָאִים
וְהַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת. וְאַפְלוּ מֵה
שֶׁנַּעֲשָׂה עָמִי הַשֶּׁפֶל וְהַפְּגוּם, הַכֹּל הוּא
עַל-יְדֵי חֲטָא הָעֶגְלָה.

וְעַל-יְדֵי שְׂאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי זוֹכָה
לְהַתְעוֹרֵר מִשְׁנָתוֹ וְלִקְוֹם
בְּחֲצוֹת וְלִשְׁפֹךְ לְבוֹ לְפָנֶיךָ - עַל-יְדֵי-זֶה
אֶתָּה מְעוֹרֵר הַשְּׁלֹש-עֶשְׂרֵה מְדוֹתֶיךָ
הַקְּדוּשִׁים, וְאַתָּה בְּעֶצְמְךָ מְבַרֵר וּמְלַקֵּט
כָּל הַטּוֹב שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל,
וְאַתָּה בּוֹנֵה מִזֵּה הַמִּשְׁכָּן הַקְּדוֹשׁ, "מֵה
טְבוּ אֶהְלִיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל",
שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַן חֲטָא הָעֶגְלָה, וְעַל-יְדֵי-

